

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТЕЊЕТО
ЗА 2023 ГОДИНА
СО ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ И ДЕЛОВЕН ПОТФАТ**

Скопје, Април 2024 година

Содржина	Страна
Макроекономски движења	1-3
Банкарски сектор на Република Северна Македонија	3-4
Податоци за среден курс	4
Основни показатели за групата 2023	5
Број на вработени и квалификациона структура	5-9
Анализа на Билансот на Состојба	10-16
Анализа на Билансот на Успех	17-19
Политика на управување со ризикот	19-25
Информатичка технологија	25-28
Маркетинг активности	29-30
Контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите, спречување перење пари и финансирање тероризам	30-31
Дирекција за внатрешна ревизија	31-32
Дирекција за внатрешна контрола	33
Финансиски план на Банката	33-34
Деловен потфат на Банката	35
Примања на членовите на Надзорниот одбор	35
Надомест на извршните директори	35
Извештај за корпоративно управување на Халкбанк АД Скопје	35-57

1. Економско опкружување

Макроекономски движења во Република Северна Македонија

По силното иницијално закрепнување на економиите во глобални рамки од ефектите предизвикани од пандемијата на вирусот COVID-19, во вториот квартал од 2022 година светот се соочи со нова ситуација која повторно предизвика негативни турбуленции во светската економија, а која беше предизвикана од воениот конфликт меѓу Русија и Украина. Новата состојба предизвика ценовни шокови, кои резултираа со нагол и голем раст на цените на енергијата, а новата политичка состојба предизвика и дополнително нарушување во синџирите на снабдување.

Ефектите од воениот конфликт кои се чувствуваа и во 2023 година, високата инфлација и затегнатите финансиски услови под влијание на затегнатата монетарната политика која ја водеа Централните Банки, придонесоа за намалување на глобалната побарувачка, која негативно влијаеше врз економскиот раст, со што се забави прогресот кон патот на враќање на економиите во предпандемиската кондиција. По ваквите шокови глобалното опоравување е сеуште бавно, а темпото и динамиката на опоравување е различно од регион до регион. Имено неизвесноста и ризиците како за светската така и за домашната економија и понатаму се нагласени, каде покрај конфликтот меѓу Русија и Украина, како нов фактор на ризик се наметнува и воениот конфликт на Средниот Исток, помеѓу Израел и Хамас кој што налага дополнителна висока претпазливост и следење на макроекономските индикатори и економските услови со цел преземање на навремени мерки за спречување на евентуални негативни последици врз светската и домашната економија.

Од аспект на монетарната политика, Народната банка на Република Северна Македонија (НБРСМ) како и сите други централни банки будно ја следеше ситуацијата и согласно економските услови реагираше со соодветни мерки во насока на намалување на инфлацијата, негативните влијанија и последици врз домашната економија предизвикани од воените конфликти како и турбулентната геополитичка состојба. НБРСМ во текот на 2023 годна континуирано водеше затегнатата монетарна политика преку воведување промени во нејзините основни инструменти меѓу кои стапката на благајнички записи, задолжителната резерва и промените имплементирани во макропрudentната политика. Поради фактот дека високата стапка на инфлација се задржа подолго од очекуваното, и поради нејзината отпорност на веќе применетите мерки во текот на минатата година, Народната банка со цел нејзино стабилизирање продолжи со понатамошно затегнување, односно во текот на 2023 референтната стапка беше покачена во шест наврати и истата во септември 2023 изнесуваше 6,30%. Следствено на промената на каматната стапка на благајничките записи, забележани беа нагорни промени и кај каматните стапки на депозитите преку ноќ и кај депозитите на седум дена со што изнесуваат 4,20% и 4,25% соодветно. Паралелно со интервенциите во однос на основната каматна стапка, промени беа направени и во однос на инструментот на задолжителна резерва со цел понатамошна поддршка и зголемување на денаризацијата. Како надополнување на претходно споменатите мерки, во текот на 2023 година беа воведени и макропрudentни мерки, меѓу кои зголемување на противцикличниот заштитен слој на капиталот, како и мерките поврзани со поставувањето прагови за следење на квалитетот на кредитната побарувачка. Ваквите мерки придонесоа за стабилизирање на стапката на инфлација која се сведе на едноцифрено ниво.

ЕУРИБОР-от почна позначително да се зголемува од првиот квартал во 2022 година како резултат на изјавата на Европската централна банка (ЕЦБ) дека официјалните каматни стапки во 2022 година би можеле да се зголемат поради високата инфлација во еврозоната, што беше потврдено во текот на годината, со оглед на тоа дека ЕЦБ ја зголеми референтната стапка четири пати. Од почетокот на 2023 година, ЕЦБ ги зголеми трите главни каматни стапки 6 пати, а најактуелниот пораст беше во септември 2023 година за 0,25%. ЕЦБ одлучи да ги задржи трите клучни каматни стапки на постоечкото ниво и да не прави дополнителни промени до крајот на 2023 година. Вредноста на 6М ЕУРИБОР заклучно со декември 2023 година изнесува 3,861%.

Клучни макроекономски показатели:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
БДП во % (реален раст) ***(1)	3,9%	2,8%	1,1%	2,9%	3,9%	-4,7%	3,9%	2,1%	0,9%
БДП / број на жители (евра) ** (1)	4.364	4.650	4.828	5.159	5.382	5.103	5.611	6.204	6.667
Индустриско производство (период/период) ***	4,9%	3,4%	0,2%	5,4%	3,7%	-9,6%	1,4%	-1,3%	-5,8%
Буџетски дефицит (мил евра) ** (Ноем.23)	-315	-261	-275	-188	-222	-873	-629	-93	-55
Девизни резерви (мил евра) **	2.262	2.613	2.336	2.867	3.263	3.360	3.643	3.863	4.538
Стапка на невработеност ***	26,1%	23,7%	22,4%	20,7%	17,3%	16,4%	15,7%	14,4%	13,1%
Инфлација ***	-0,3%	-0,2%	1,4%	1,5%	0,8%	1,2%	3,2%	14,2%	9,4%
Каматна стапка на благајнички записи *	3,25%	3,75%	3,25%	2,50%	2,25%	1,50%	1,25%	4,75%	6,30%

Извори на податоци:

* Народна Банка на РСМ

** Министерство за финансии

*** Државен завод за статистика

1 Податок со четврти квартал од 2023 година

Ценовните шокови предизвикани од воениот конфликт меѓу Русија и Украина, кои резултираа со нагол и голем раст на цените на енергијата и нарушување во синџирите на снабдување, иницираа верижна реакција на зголемување на цените речиси кај сите добра и услуги со што се зголемија инфлаторните притисоци, а инфлацијата забележа голем скок. Високата инфлација главно произлегува од историски високиот раст на увозните цени на енергентите и прехранбените сировини. Народната Банка во овој период преку разни мерки, интервенции и водењето на затегната монетарна политика влијаеше врз забавувањето на стапката на инфлација, во обид истата да се стабилизира и намали. Мерките на Владата со замрзнување на цените исто така имаа свој импакт. Во услови на намалување на притисокот од прехранбената и енергетската ценовна компонента како и намалените ценовни притисоци од помалку променливите категории, чие влијание беше поизразено во последниот квартал од годината, просечната годишна **инфлација** во 2023 год. изнесува 9,4% и истата се сведе на едноцифрено ниво споредбено стапката на инфлација минатата година, а очекувањата се дека истата ќе продолжи да се намалува, при што ќе се сведе на стабилно ниво.

Бруто домашен производ (БДП). Во првиот квартал од 2023 година македонската економија даде позитивен импулс на заживување со што стапката на раст на БДП изнесуваше повторно 2,1%, а изгледите во тој момент во поглед на БДП беа позитивни. Инфлацијата која се задржа на високо ниво подолго од очекуваното како во глобални така и во домашни рамки, ги принуди централните банки да воведуваат низа мерки за нејзино намалување, што придонесе за затегање на финансиските услови и забавување на економската активност, која резултираше со пад на БДП во вториот квартал и истиот изнесуваше 1,1%. Влијание врз ваквиот исход има и забавувањето на економската активност во рамките на ЕУ, кои се меѓу нашите најголеми трговски партнери. Во третиот квартал од 2023 година БДП изнесуваше 1,2%. Растот произлегува од нето-извозот, надополнет со натамошниот раст на личната потрошувачка. Во последниот квартал од 2023 година процентот на реалниот раст на БДП изнесува 0,9%, што претставува забавување на растот во споредба со претходниот квартал. Најголем позитивен придонес во растот има финалната потрошувачка која забележува нагорно движење во двата сегменти на јавната потрошувачка и потрошувачката на домаќинствата, додека значителен негативен придонес имаат бруто

инвестициите кои бележат намалување во делот на промената на залихите. Во делот на нето извозот, благ раст е забележан кај извозот, додека увозот бележи намалување, со што се намалува јазот меѓу двете компоненти.

Индекс на индустриското производство. Според податоците на Државниот завод за статистика, индексот на индустриско производство во декември 2023 год. во однос на декември 2022 година изнесува 94,2. Секторот рударство и вадење на камен во декември 2023 во однос на декември 2022 год. бележи пад од 3,0%, секторот преработувачка индустрија пад од 3,2%, а во секторот снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација остварен е пад од 23,2%.

Надворешно – трговска размена. Податоците кои се однесуваат на надворешно-трговската размена индицираат на намалување на дефицитот во последниот квартал од 2023 год. во однос на истиот период од минатата година, при повисок апсолутен раст на извозот и намалување забележано кај увозот. Дефицитот во размената на стоки со странство во четвртиот квартал од 2023 покажа пад од 26,2% на годишна основа, а вкупната надворешно-трговска размена е пониска за 4,8% во однос на истиот период од претходната година под влијание на растот на двете компоненти.

2. Банкарски сектор на Република Северна Македонија

Домашната економија и банкарскиот сектор закрепнувајќи од кризата предизвикана од вирусот COVID-19 се соочија со нови предизвици кои произлегоа како резултат на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина, како и на инфлациските притисоци и енергетската криза, како и неизвесноста од воениот конфликт на Средниот Исток. Банкарскиот сектор во Република Северна Македонија навремено одговори на новонастанатата ситуација, но од друга страна текот на неизвесноста од завршување на горенаведените предизвици води кон претпазливо следење на состојбата во банкарскиот сектор и во периодот што следи.

Заклучно со 31.12.2023 година банкарскиот сектор во Република Северна Македонија го сочинуваат 13 банки и во однос на 31.12.2022 год. оваа бројка не бележи промена. Согласно класификацијата на НБРСМ во групата на големи и мали банки учествуваат по пет банки, а групата на средни банки ја сочинуваат три банки. Вкупната актива на банкарскиот сектор заклучно со 31.12.2023 година забележа раст од 1.016 милиони евра во однос на 31.12.2022 год. Петте најголеми банки учествуваат со 81,0% во вкупната актива на банкарскиот сектор, што во споредба со 31.12.2022 година нема позначајна промена кога учеството изнесувало 81,5%. Споредбено со 31.12.2022 год. нема промени во однос на бројот на штедилници (две штедилници).

Почетокот на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина, енергетската криза и инфлациските притисоци не предизвикаа големи негативни влијанија врз кредитниот ризик, односно застапеноста на нефункционалните кредити во вкупното портфолио не е висока и забележува пад во споредба со периодот предизвикан од вирусот COVID-19. Учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити (кредити кон нефинансиски субјекти) во 2023 година изнесува 2,77%.

Во 2023 година банкарскиот систем ја задржа високата капитализираност и стабилната солвентна позиција. На годишно ниво стапката на адекватност на капиталот се зголеми за 0,36 процентни поени искачувајќи се до нивото од 18,08%, кое што е највисоко ниво во последните седумнаесет години.

Вкупната актива на банкарскиот сектор во 2023 година покажа раст од 9,1% и заклучно со 31.12.2023 год. изнесува 12.143 милиони евра. Во споредба со 31.12.2022 забележан е раст, кога вкупната актива изнесуваше 11.127 милиони евра.

Кредитирањето на секторот на домаќинства заклучно со 31.12.2023 год. во однос на 31.12.2022 год. оствари раст од 6,9%, додека пак кредитирањето на нефинансиските друштва бележи раст од 3,2%.

Банкарскиот сектор во 2023 година оствари пораст од 9,2% на вкупните депозити на нефинансиски субјекти споредбено со 31.12.2022 год. Кај сегментот домаќинства остварен е раст од 7,8%, додека пак кај нефинансиските друштва остварено е зголемување од 13,2%.

Банкарскиот сектор во Република Северна Македонија во 2023 година, споредбено со истиот период во претходната година забележа раст на добивката која изнесува 232,5 милиони евра, што претставува раст од 47,8%. Високиот приход се должи на зголемените нето каматни приходи чиј раст е последица на високите стапки на каматни приноси од пласманите на банките како и на зголемување на каматоносната актива.

Показателот ROAA (стапка на поврат на просечната актива) заклучно со 31.12.2023 год. изнесува 2,00% и во однос на 31.12.2022 год. е зголемен за 0,54 процентни поени. Показателот ROAE (стапка на поврат на просечниот капитал) заклучно со 31.12.2023 год. изнесува 16,13% и во однос на 31.12.2022 год. е зголемен за 3,89 процентни поени.

Заклучно со 31.12.2023 год нето каматната маргина е позитивна и изнесува 3,51% и е зголемена за 0,85 процентни поени во однос на 31.12.2022 год.

Во милиони евра	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Вкупни средства на банкарски сектор	6.007	6.511	6.878	7.233	7.513	8.187	8.945	9.490	10.363	11.127	12.143
Годишна промена	3,9%	8,4%	5,6%	5,2%	3,9%	9,0%	9,3%	6,1%	9,2%	7,4%	9,1%
Вкупно нето кредити на банкарски сектор	3.741	4.115	4.506	4.570	4.839	5.205	5.524	5.730	6.225	6.871	7.164
Годишна промена	6,4%	10,0%	9,5%	1,4%	5,9%	7,6%	6,1%	3,7%	8,6%	10,4%	4,3%
Вкупно депозити на клиенти на банкарски сектор	4.215	4.668	4.979	5.250	5.518	6.038	6.596	6.984	7.608	8.033	8.775
Годишна промена	5,6%	10,7%	6,7%	5,4%	5,1%	9,4%	9,2%	5,9%	8,9%	5,6%	9,2%
Капитал на банкарски сектор	677	704	745	768	814	884	981	1.105	1.197	1.372	1.511
Годишна промена	5,6%	4,0%	5,8%	3,1%	6,0%	8,6%	11,0%	12,6%	8,3%	14,6%	10,1%
Нето добивка на банкарски сектор	38	51	75	103	107	136	109	118	148	157	233
Годишна промена	58,3%	34,2%	47,1%	37,3%	3,9%	27,1%	-19,9%	8,3%	25,8%	6,1%	47,8%

3. Податоци за средниот курс на позначајните валути

Средниот курс на валутите во периодот од 2015 до 2023 година е следниот:

Валута	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
УСД	55,6516	57,6535	54,3736	50,2353	54,9518	53,6887	51,2722	58,3258	56,3744
ЕУР	61,4950	61,4932	61,6270	61,6940	61,4856	61,4950	61,4907	61,4812	61,5947
ЦХФ	66,4093	62,4487	59,4683	56,8242	56,5593	54,7742	52,5472	57,2504	56,9583
ГБП	70,7612	69,3350	73,4267	68,3136	72,1577	68,1234	69,3087	71,8071	83,4617

4. Основни показатели за Групата 2023

- Зголемување на вкупните средства од 16,9%;
- Зголемување на нето кредитите од 9,8%;
- Одржување на стапката на нефункционални кредити од 2,2% во 2023 и 1,5% во 2022 година;
- Стапката на нето кредити во однос на вкупни депозити на крајот од 2023 изнесува 83,0%;
- Зголемување на депозитите на клиентите од 17,1%;
- Зголемување на депозитите на населението од 20,5%;
- Зголемување на депозитите на правните лица и останати депозити за 14,0%;
- Зголемување на бројот на трансакции во платниот промет со странство за 16,1%;
- Зголемување на бројот на трансакции во платниот промет во земјата за 7,0%;
- Бројот на вработени на крајот од 2023 година изнесува 919;
- Остварен е позитивен финансиски резултат по оданочување во износ од 1.179.612 илјади денари, односно 19,2 милиони евра, што претставува зголемување од 118,2% во однос на 2022 година.

5. Број на вработени и квалификациона структура

На 31.12.2023 година Банката има 773 пријавени вработени во Р.С. Македонија. Квалификационата структура на вработените во Банката е следната.

	Д-р на науки	Магистри	ВСО	ВШО	ССО	Вкупно
Скопје	3	92	425	2	48	570
Битола	-	3	9	-	1	13
Прилеп	-	2	11	-	-	13
Струмица	-	1	13	-	-	14
Неготино	-	2	7	-	1	10
Гевгелија	-	1	7	-	2	10
Св. Николе	-	-	7	-	-	7
Ресен	-	2	4	-	-	6
Куманово	-	-	14	-	-	14
Гостивар	-	4	8	-	-	12
Тетово	-	3	19	-	-	22
Дебар	-	-	7	-	-	7
Охрид	-	1	9	-	-	10
Струга	-	-	9	-	1	10
Штип	-	3	7	-	3	13
Кавадарци	-	-	7	-	1	8
Кичево	-	1	8	-	-	9
Велес	-	2	6	-	1	9
Кочани	-	1	7	-	-	8
Радовиш	-	1	6	-	1	8
Вкупно	3	119	590	2	59	773

На 31.12.2023 година ХАЛК ОСИГУРУВАЊЕ има 146 пријавени вработени во Р.С.Македонија. Квалификационата структура на вработените во Друштвото е следната.

	Д-р на науки	Магистри	ВСО	ВШО	ССО	Основно образование	Вкупно
Скопје	-	10	67	-	4	2	83
Битола	-	-	1	-	-	-	1
Валандово	-	-	-	-	3	-	3
Прилеп	-	-	2	-	1	-	3
Струмица	-	-	1	1	-	-	2
Неготино	-	-	2	-	-	-	2
Гевгелија	-	-	-	1	2	-	3
Куманово	-	-	2	-	1	-	3
Тетово	-	-	1	-	9	-	10
Богданци	-	-	1	-	-	-	1
Охрид	-	-	4	-	4	-	8
Струга	-	-	1	-	2	-	3
Штип	-	-	1	-	4	-	5
Кавадарци	-	-	3	-	-	-	3
Гостивар	-	-	4	-	1	-	5
Велес	-	-	1	-	2	-	3
Кочани	-	-	2	-	-	-	2
Кичево	-	-	2	-	-	-	2
Кратово	-	-	-	-	1	-	1
Делчево	-	-	-	1	-	-	1
Крива Паланка	-	-	-	-	2	-	2
Вкупно	-	10	95	3	36	2	146

Обуки за вработените

Согласно Имплементацијата на Планот во 2023 година и усвоената стратегија за работа во оваа година, Банката во периодот јануари - декември 2023 година реализираше активности за подобрување на работењето, преку организација на следните внатрешни обуки со интерни и екстерни обучувачи и тоа:

- Воведна обука за нововработени – наменета за сите нововработени во Банката (во склоп на обуката спаѓаат: обука за спречување перење пари и финансирање тероризам, информациска сигурност, вовед во ИТ околина, обуки во делот на операции и платен промет во земјата и странство, маркетинг (корпоративни клиенти, МСП, население), управување со депозити, платежни картички, кредитирање, финансиско планирање и известување, управување со перформанси, односи со јавност, човечки ресурси, управување со квалитет, управување со ризици, управување со средства, ликвидност и тргување, меѓународно банкарство и финансиски институции, функционирање на филијала, физичка безбедност, заштита на лични податоци и внатрешна контрола;
- Обука во делот на осигурување за нова група на лиценцирани застапници во осигурување во организација на Агенцијата за супервизија на осигурување - АСО;
- Обука за системот за управување со животната средина во Банката;
- Обука за референтите за банкарски операции во делот на платен промет со странство, работа со готовина, физичка безбедност и вкрстена продажба;
- Обука за мотивација и справување со незгодни клиенти за референтите за банкарски операции;
- Обука за основен и напреден Excel;

- Обука во делот на кредитна анализа и кредитни процеси за Директорите на филијалите, Соработниците за корпоративни клиенти во филијалите и вработените од Дирекцијата за кредитна анализа, Дирекцијата за кредитирање на корпоративни клиенти и МСП, Дирекцијата за маркетинг и продажба на корпоративни клиенти и Дирекцијата за маркетинг и продажба на МСП;
- Обука за Соработниците за работа со клиенти за население;
- Обука во Делот на управување со ризици и Усогласеност со прописи и спречување перење пари извршена од колегите од матичната Банка, Халкбанк АШ Туркије;
- Обука за Оперативни менаџери и (Самостојни) референти за операции во делот на работа со готовина, физичка безбедност, усогласеност со прописи и спречување перење пари, платен проемт со странство, кредитно-депозитни операции, платен промет во земјата-операции и наплата на ризични побарувања;
- Обука за нов производ во Банката, Унит Линк- Животно осигурување со финансирање на дел од премијата во инвестициски фондови во соработка со партнерот на Банката во делот на животно осигурување-Триглав Осигурување Живот АД Скопје и нивниот партнер- Генерали Инвестментс;
- Обука за микропрудентни инструменти;
- Обука за промените кои произлегуваат од Одлуката за управување со кредитен ризик која стапува на сила од 01.01.2024 год.;
- Обука за производитите на Банката од маркетинг аспект за Референтите за Хелп деск 24/7;
- Обука - Annual Acceptance of the Information Security Policy 2023;
- Обуки во соодветните Дирекции во матичната Банка – Халкбанк АШ Туркије за вработените од Дирекцијата за човечки ресурси, организација и обука, Дирекцијата за внатрешна ревизија, Дирекцијата за сметководство и Дирекцијата за средства, ликвидност и тргување.

Со цел усовршување на стекнатите работни квалификации и вештини, вработените од Банката учествуваат и на надворешни обуки, конференции, работилници, советувања и семинари и тоа:

- Обука - VMware vSphere: Install, Configure, Manage [V8]
- Обука - 20761 Querying Data with Transact-SQL
- Обука - CheckPoint CCSA;
- Обука - PL-300:Microsoft Power BI Data Analyst;
- Обука - AZ-104 Microsoft Azure Administrator;
- Обука - Linux System Administration;
- Обука - Scrum Master;
- Обука - Sustainable Finance Foundation;
- Работилница – Google Marketing;
- Обука – Преговарање при продажба и управување со тимови;
- Обука – Работа со ефективни пари;
- Обука – ACI Dealing Certificate;
- Обука - Предизвици во постапките за платни налози;
- Обука – Data Masters;
- Обука – Дефиниција, содржина и видови на тужба, докази во парична постапка, употреба на вештачење како доказ во парична постапка, со посебен осврт на работните спорови и нивните појавни облици, процесни правила суштински за работните спорови, постапка по редовни и вонредни правни лекови;
- Конференции за интерни ревизори;
- Обука - ISO Internal Auditor Certification;
- Обука – ИТ катастрофи;
- Обука – Постапка за откажување на Договорот за вработување со отказ и закон за заштита од вознемирување на работно место (мобинг) и судска пракса;
- Конференција – Real Estate;
- Конференција - Предизвици и примена на методите на вреднување во услови на нестабилни пазари;
- Конференција – Balkan Cybersecurity Days 2023;
- Конференција – Visa Payments Forum CEMEA 2023;
- Конференција – Female Leadership Summit;
- Обука – Strategic Bank Management Review;
- Обука – Microsoft Project;
- Конференција – First HR and Marketing Conference;

- Конференција - Global 7th CISO 360 Congress;
- Обука - Успешно управување и решавање на рекламации и приговори;
- Работилница - Compliance и влијанието на ESG индикаторите врз компаниите (ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND GOVERNANCE);
- Работилница – Cyber and Information Security Management;
- Конференција – Македонска берза;
- Конференција - EFSE Conference: Investing for the Common Good: ESG Risks to Rewards;
- Конференција - Turkish Business Council Kurultai;
- Конференција - Digital Banking Customer Success Conference;
- Семинар – Подготовка на плата;
- Самит - AI Tech Summit;
- Вебинар - Green Finance and Investment;
- Фестивал - Golden drum;
- Годишна регионална конференција за безбедност (Adria security summit);
- Обука – Service Now IT Leadership Professional Certificate;
- Форум - Share Architects;
- Школа за млади лидери;
- Семинар - HalkInsurance Retreat Seminar;
- Конференција - Banking CEE Expo;
- Обука - Credit Risk Academy;
- Конференција - E-Commerce;
- Обука - PMI Academy;
- Обука - Masterclass in Project Finance;
- Конференција – Mastercard European Acceptance Forum 2023;
- Обука-Motivation and retention of the employees – How to deal with Gen z;
- Обука – Копаоничка школа за природно право;
- Конференција на Здружение на правници;
- Задолжителни обуки за континуирано професионално усовршување во делот на внатрешна ревизија, финансии и сметководство;
- Обука за прва помош;
- Обука за здравје и безбедност;
- Обука за противпожарна заштита;
- Курсеви за изучување на турскиот јазик.

Согласно Имплементацијата на Планот во 2023 година и усвоената стратегија за работа во оваа година, Халк Осигурување во периодот јануари - декември 2023 година реализираше активности за подобрување на работењето, односно беше учествувано на повеќе надворешни обуки и тоа:

Дирекција за финансии

- 1к 2023 онлајн - Задолжителна обука за КПУ преку МСФ консалтинг (за овластени сметководители);
- 1к 2023- Напредни пивот табели и графикони во Ексел;
- 1к 2023 - Напредни Ексел функции за анализа на податоците;
- 2к 2023 - Задолжителна обука за КПУ преку МСФ консалтинг (за овластени сметководители);
- 2к 2023 - Напредни Ексел функции за статистичка анализа;
- 2к 2023 - Континуирано професионално усовршување;
- 3к 2023 - Напредни ексел функции за анализа на податоци;
- 3к 2023 - онлајн советување во рамки на континуирано професионално усовршување на овластени сметководители одржано во организација на МСФИ консалтинг;
- 3к 2023 - онлајн советување во рамки на континуирано професионално усовршување на овластени сметководители одржано во организација на МСФИ консалтинг;
- 3к 2023 - онлајн советување во рамки на континуирано професионално усовршување на овластени сметководители одржано во организација на МСФИ консалтинг;

Дирекција за внатрешна ревизија

- 2к 2023 - онлајн настани за Континуирано професионално усовршување (КПУ) за овластени ревизори;
- 3к 2023 - онлајн настани за Континуирано професионално усовршување (КПУ) за овластени ревизори, согласно Програмата за КПУ за 2023 година;

Дирекција за ИТ

- 16.06.2023 AZ-104: Microsoft Azure Administrator

Дирекција за правни работи и човечки ресурси

- 28.11.2023 Еднодневен семинар МОТИВАЦИЈА И ЗАДРЖУВАЊЕ НА ВРАБОТЕНИТЕ – КАКО СО Gen Z?

Дирекција за банкоосигурување

- 15.12.2023 год. и 16.12.2023 год. Дводневен семинар FLOW Поврзи се со својот внатрешен извор

Оддел за логистика

- 03.11.2023 КАКО ДА РАЗВИЕТЕ ЕФИКАСНА CONTENT MARKETING СТРАТЕГИЈА
- 22.03.2023 Деловен асистент и административно работење

Дирекција за штети

- 31.03.2023 год., Спроведена внатрешна обука за штети
Рокови и процедури согласно Правилник на АСО
Ексел обука за изготвување на извештаи
Развој на комуникациски вештини
- 05.07.2023 Спроведена внатрешна обука за штети
Развој на комуникациски вештини
Измами во осигурување
Измени во Услови за каско осигурување
проценка на имотни штети
- 27.12.2023 Спроведена внатрешна обука за штети согласно Правилник на АСО, новини во постапка за штети, Правилник на АСО, ЗСО
- 01.01.2023 - 31.12.2023 год Зголемување на нивото на свесност кај вработените за безбедноста на информацискиот систем 2023 година

Обуки во делот на секторот за продажба и **Вработени по подружници**

- 20.03.2023 год.- 22.03.2023 Обука за кампања тешки болести
- 07.06.2023 год.- 09.06.2023, Обука за потврда на полиси, прием во осигурување, изработка на понуди, лимити на одлучување и потврда на понуди и полиси.

6. АНАЛИЗА НА БИЛАНСОТ НА СОСТОЈБА

Вкупната актива на Групата на 31 декември 2023 година изнесува 98.131.067 илјади денари или 1.596 милиони евра (во 2022: изнесува 83.943.895 илјади денари, односно 1.365 милиони евра).

Зголемувањето на Вкупната актива на годишно ниво изнесува 16,9%, (нето зголемување од 14.187.172 илјади денари или 230,7 милиони Евра во споредба со истиот датум 2022 година).

Структурата на Билансот на Состојба на 31.12.2023 година е како што следи:

Средства	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	Учество	Извори на средства	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	Учество
Кредити и побарувања на клиенти	62.022.363	1.008.576	63,2%	Депозити на клиенти	66.520.060	1.081.715	67,8%
Парични средства и парични еквиваленти	21.290.769	346.220	21,7%	Капитал и резерви	15.817.121	257.210	16,1%
Хартии од вредност и средства за тргување	10.048.324	163.401	10,2%	Депозити од Банки	8.600.728	139.861	8,8%
Основни средства	2.585.120	42.038	2,6%	Останати позајмени средства	4.549.750	73.986	4,6%
Останати средства	1.767.543	28.743	1,8%	Останати обврски	1.366.872	22.227	1,4%
Кредити на и побарувања од банки	355.357	5.779	0,4%	Посебна резерва и данок	1.276.536	20.758	1,3%
Средства за тргување	61.591	1.002	0,1%				
Побарувања за данок на добивка	0	0	0,0%				
Вкупно	98.131.067	1.595.757	100%	Вкупно	98.131.067	1.595.757	100%

Со состојба на 31.12.2023 каматоносната актива во вкупната актива учествува со 83,2%, додека каматоносната пасива во вкупната пасива учествува со 45,3%.

Показателот на нето кредити во однос на вкупни депозити на крајот од 2023 изнесува 83,0% (2022 година овој показател изнесуваше 88,7%). За целите на пресметка на овој показател во делот на депозити се вклучени депозити на клиенти и депозити на банки а во делот на кредити вклучени се кредитите на коминтенти и кредитите на Банки.

Кредити на коминтенти и банки

Вкупните нето кредити на Групата со состојба 31.12.2023 година изнесуваат 62.022.363 илјади денари (1.009 милиони евра) и остварија пораст од 9,7% во однос на 2022 година.

Секторската распределба на бруто кредитите на коминтенти на Групата на 31.12.2023 година во износ од 63.856.482 илјади денари (1.038 милиони евра) е како следи:

Секторска поделба на кредити	Износ 000 МКД	Износ 000 евра
Нефинансиски друштва	37.423.416	608.560
Домаќинства	26.268.889	427.171
Нерезиденти	164.177	2.670
Држава	-	-
Вкупни бруто кредити	63.856.482	1.038.401

Со состојба на 31.12.2023 за кредитите на клиенти е пресметан кумулативен износ на исправка на вредноста во износ од 1.834.119 илјади денари (29,8 милиони евра).

Од аспект на рочната структура на нето кредитите изнесува:

- Краткорочните кредити учествуваат со 26%, во износ од 16.111.233 илјади денари (261.993 илјади евра)
- Долгорочните кредити учествуваат со 74%, во износ од 45.911.130 илјади денари (746.583 илјади евра)

Во рамките на Нето краткорочните кредити е содржана тековната достасаност на долгорочните кредити во износ од 7.516.597 илјади денари (122.231 илјади евра).

Во износот на Нето вкупните кредити е вклучена обврската по пресметана камата за кредити во износ од 412.758 илјади денари (6.712 илјади евра).

Износот на сомнителни и спорни побарувања (ССП) со состојба на 31.12.2023 година изнесува 1.348.602 илјади МКД (21.930 илјади евра), додека споредено со 31.12.2022, кога нивната состојба била 818.695 илјади МКД (13.314 илјади евра), ССП бележат зголемување во износ од 529.906 илјади МКД (8.617 илјади евра), односно зголемување од 64,7%.

Платежни картички

Вкупниот број на платежни картички е прикажан во табелата која следи:

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Visa Classic credit	14.663	15.815	17.443	18.490	19.193	18.791	21.244	22.664	24.214
Visa Business credit	398	383	331	304	333	347	334	368	354
Mastercard credit card	1.544	4.053	5.594	6.332	7.064	7.368	7.284	7.501	8.380
Master Business Revolving card	337	220	228	222	268	289	328	341	371
Mastercard credit Contactless card	7.900	8.295	8.961	9.754	10.276	10.196	8.879	9.077	8.083
Maestro debit card	0	0	0	0	1.453	13.291	13.706	39.261	37.400
Visa Electron debit card	0	0	4.799	19.005	38.803	56.132	61.261	69.166	62.541
Visa Gold credit card	7.356	6.905	4.751	847	880	887	919	906	346
Halkbank Co-branded	7	10	13	15	18	18	21	28	17
Visa Business Debit	6.468	5.031	4.310	3.451	2.833	2.167	2.043	1.253	568
Mastercard World Contactless	1.363	1.031	829	769	736	530	334	8	/
Mastercard Debit Contactless	84.382	103.031	99.787	90.132	59.212	45.272	28.910	/	/
Mastercard Business Debit	3.475	2.851	2.499	2.090	1.560	1.023	256	/	/
Visa PayWave Electron	63.294	66.831	63.659	46.593	20.124	4.259	/	/	/
Visa Platinum	9.645	6.645	6.104	4.907	3.846	1.486	/	/	/
Visa PayWave Credit	147	267	351	330	/	/	/	/	/
Visa Travel	239	/	/	/	/	/	/	/	/
Вкупно картички	201.218	221.368	219.659	203.241	166.599	162.056	145.519	150.573	142.274

Бројот на дебитни картички изнесува 167.264 додека бројот на кредитните картички изнесува 33.954. Забележано е зголемување во делот на трансакциите со дебитни картички кои достигнаа преку 17.222 милиони и 20% пораст, додека остварениот промет со дебитни картички достигна 528 милиони евра и пораст од 20%.

Во 2023-та бројот на трансакции со кредитни картички е над 1.394.918 трансакции и остварен е промет од преку 37 милиони евра што претставува пораст од 2,4% во однос на 2022-ра.

Клиентите на Банката, дел од нејзините услуги можат да ги користат преку мрежата на 146 банкомати од кои 44 се кеш-ин банкомати. Бројот на кеш-ин банкомати е зголемен за 26%.

Во делот на број на ПОС терминали, пазарното учество е 25,81 % во септември 2023 и достигнат е број од 8.392 терминали заклучно со 31.12.2023. Опслужени се преку 43,5 милиони трансакции со раст од 15,4% и нивниот промет достигна износ од 565 милиони евра со раст од 17%.

Во 2023 продолжува трендот и имплементацијата на нови трговци кои користат електронска трговија и со тоа пазарното учество достигна 19,92% со септември 2023 и бројот на активни електронски продавници заклучно со 31.12.2023 е 418. Пазарните трендови се движат кон дигитализација и технолошки новитети. Банката го следи трендот и годинава изврши успешна надградба и воведување на нови функционалности и подобрување на корисничкото искуство на електронското и мобилното банкарство. Бројот на корисници на е-банкарство и м-банкарство бележат раст од 19%, додека трансакциите преку мобилно банкарство за физички и за правни лица имаат пораст од 42 %. Волуменот на трансакции преку мобилно банкарство има раст од 77 %, додека волуменот преку веб банкарство има раст од 7%.

Во насока на зголемување на дигиталните кориснички искуства при плаќања, во текот на 2023 организирана е кеш бек кампања во соработка со Mastercard за трансакции направени преку Garmin Pay часовникот и преку HalkPay мобилната апликација.

Преземени средства

Нето сегашната вредност на Преземените средства на 31.12.2023 година е во износ од 0 денари (0 евра). Согласно регулативата на НБРСМ, Банката еднаш годишно врши проценка на преземените средства.

Нематеријални и материјални средства за сопствени потреби

Сегашната вредност на основните средства на Банката со состојба 31.12.2023 е 2.295.395 илјади денари (37.327 илјади евра), од тоа 174.027 илјади денари (2.830 илјади евра) нематеријални и 2.121.368 илјади денари (34.497 илјади евра) материјални средства.

Состојба на дата 31.12.2023

000 МКД

	НАБАВНА ВРЕДНОСТ	АМОРТИЗАЦИЈА ДО 01.01.2023	АМОРТИЗАЦИЈА ВО 2023	СЕГАШНА ВРЕДНОСТ
ЛИЦЕНЦИ	213.610	140.470	26.089	47.050
СОФТВЕР	469.795	303.976	49.469	116.349
ВЛОЖУВАЊА ВО НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА ЗЕМЕНИ ПОД ЗАКУП	86.231	62.809	12.794	10.628
ВКУПНО НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	769.636	507.256	88.352	174.027
ЗГРАДИ	2.107.118	315.128	43.964	1.748.026
ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА	43.389	34.166	1.470	7.753
КОМУНИКАЦИСКА ОПРЕМА	18.193	15.859	1.220	1.114
ОПРЕМА ЗА ЛАДЕЊЕ И ГРЕЕЊЕ	84.136	54.348	4.700	25.088
МЕБЕЛ	122.542	95.742	7.216	19.584
АЛАРМНИ СИСТЕМИ/ПРОТИВПОЖАРНИ АПАРАТИ	37.416	27.283	1.260	8.873
ОПРЕМА ЗА РЕКЛАМИРАЊЕ	34.228	22.054	2.229	9.945
КОМПЈУТЕРСКА ОПРЕМА	878.830	602.923	98.158	177.749
ОСТАНАТИ СРЕДСТВА	97.085	43.817	6.193	47.075
ИНВЕСТИЦИИ ВО ТЕК	29.726	0	0	29.726
ИНВЕСТИЦИИ ВО ИЗНАЈМЕНИ СРЕДСТВА/ФИЛИЈАЛИ	237.597	172.156	19.006	46.435
ВКУПНО МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	3.690.260	1.383.476	185.417	2.121.368
ВКУПНО ОСНОВНИ СРЕДСТВА	4.459.896	1.890.732	273.769	2.295.395

Сегашната вредност на основните средства на Халк Осигурување со состојба 31.12.2023 е 289.725 илјади денари (4.711 илјади евра), од тоа 73.224 илјади денари (1.190 илјади евра) нематеријални и 216.501 илјади денари (3.520 илјади евра) материјални средства.

Состојба 31.12.2023

000 МКД

	НАБАВНА ВРЕДНОСТ	АМОРТИЗАЦИЈА ДО 01.01.2023	АМОРТИЗАЦИЈА ВО 2023	СЕГАШНА ВРЕДНОСТ
СОФТВЕР	90.852	12.716	4.912	73.224
ВКУПНО НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	90.852	12.716	4.912	73.224
ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТА	195.544	0	2.037	193.507
ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА	14.002	6.572	2.938	4.492
МЕБЕЛ	37.794	26.380	5.142	6.272
КОМПЈУТЕРСКА ОПРЕМА	18.620	14.237	2.199	2.184
ОСТАНАТИ СРЕДСТВА	8.856	4.728	1.471	2.657
ВЛОЖУВАЊЕ ВО ТУЌ ОБЈЕКТ -ОСТАНАТИ ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ	5.864	1441	586	3.837
ВЛОЖУВАЊЕ ВО ТУЌ ОБЈЕКТ -ОСТАНАТА НЕСПОМНАТА ОПРЕМА	5.399	1307	540	3.552
ВКУПНО МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	286.079	54.665	14.913	216.501
ВКУПНО ОСНОВНИ СРЕДСТВА	376.931	67.381	19.825	289.725

Останати средства

Останатите средства на 31.12.2023 година во вкупен износ од 1.910.464 илјади денари (31.067 илјади евра), ја имаат следната структура:

Поделба на средствата	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
VISA	433.051	7.042
Исплатени пензии	346.944	5.642
MASTER	298.149	4.848
Премии од осигурување	159.952	2.601
Однапред платени трошоци	156.306	2.542
Картично работење	153.500	2.496
Останато	109.600	1.782
Побарување по основ на реосигурување	54.408	885
Побарувања од посредници во осигурувањето	41.268	671
Побарувања за провизии и надомести	38.186	621
Аванси за нематеријални средства	33.420	543
Побарување по основ на регрес	33.346	542
Побарувања од купувачите	27.477	447
Залихи	15.146	246
Побарувања по судски такси	6.154	100
Побарувања од вработените	2.609	42
Порамнување со Western Union	948	15
Вкупно:	1.910.464	31.067

За делот на останати средства е пресметана исправка на вредност во износ од 142.921 илјади денари (2.324,1 илјади евра).

Депозити од банки

Заклучно со 31.12.2023 година Банката има над 235 илјади депозитни клиенти и 350.125 трансакциски сметки.

Депозитите од Банки со состојба 31.12.2023 година изнесуваат вкупно 8.600.728 илјади денари (139.861 илјади евра) од кои 638.358 илјади денари се депозити на домашни банки и 7.898.015 илјади денари депозит од Халк Банка Турција, како и 64.356 илјади денари редовни и ограничени девизни сметки на странски банки (Главница и камата).

Депозити на банки	2023	2022	% учество 2023	% учество 2022
Домашни банки	638.358	866.526	7,42%	11,88%
Странски банки	7.961.760	6.427.800	92,57%	88,11%
Ограничени депозити	610	610	0,01%	0,01%
Вкупно:	8.600.728	7.294.936	100%	100%

Депозити на останати коминтенти

Вкупната депозитна база на Групата со состојба 31.12.2023 година изнесува 66.520.060 илјади денари (1.081.715 илјади евра), и оствари пораст од 17,2% во однос на 2022 година. Согласно секторската распределба, депозитната база на Групата на 31.12.2023 година е како што следи:

Секторска поделба на депозити	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
Нефинансиски друштва	27.246.442	443.068
Депозити на Население	32.622.179	530.485
Финансиски друштва (освен банки)	3.795.719	64.260
Депозити на нерезиденти	1.520.970	24.733
Депозити на непрофитни институции	1.137.238	18.493
Депозити на Држава и јавен сектор	197.512	3.212
Вкупно:	66.520.060	1.081.715

Од аспект на рочната структура на депозитната база:

- Краткорочните депозити учествуваат со 60,5%, во износ од 40.244.046 илјади денари (654.428 илјади евра);
- Долгорочните депозити учествуваат со 39,5%, во износ од 26.276.014 илјади денари (427.287 илјади евра).

Во рамките на краткорочните депозити е содржана тековната достасаност на долгорочните депозити во износ од 11.722.406 илјади денари (190.624 илјади евра).

Во износот на вкупните депозити е вклучена обврската по пресметана камата за депозити во износ од 267.528 илјади денари (4.350 илјади евра).

Други позајмени средства (Обврски по кредити)

Кредитните линии од меѓународните финансиски институции претставуваат значаен дел од вкупните извори на средства на Банката и на крајот од 2023 година изнесуваат 4.549.750 илјади МКД (73,99 милиони евра), (4,64% од вкупните извори на средства и обврски на Банката - вкупни обврски и капитал).

Со кредитната линија од ГГФ (Green for Growth Fund) се подржуваат инвестициите во модерни ефикасни технологии кои имаат голем економски потенцијал. Кредитот обезбеден од ГГФ и овозможи на Халкбанк преку своите Еко-кредитни производи, зголемување на опсегот и обемот на финансирање на проектите за енергетска ефикасност (ЕЕ), какви што се замената на енергетски

неефикасните системи за снабдување со топлина и надградувањето на надворешната видна и покривна инсталација, системите за греење и осветлување и останати уреди. Кредитните производи за ЕЕ кои се насочени кон деловните клиенти вклучуваат и замена и/или надградување на енергетски неефикасната производна опрема и останатиот дел од опремата кој се користи во текот на производните процеси.

Соработката со ЕФСЕ е во делот на обезбедување долгорочни инвестициски кредити кои ќе ги задоволат финансиските потреби на микро и малите претпријатија. Покрај овој аранжман кредитот ја зајакнува способноста на Халкбанк да понуди соодветно структурирани кредитни производи за домување, наменети за населението. Соработката помеѓу Халкбанк и ЕФСЕ датира уште од 2006 година, во тоа време Фондот обезбеди финансиски средства за кредитирање на домаќинства со ниски приходи, како и микро и мали претпријатија и ја поддржа стратешката насоченост на Халкбанк кон овие сегменти од пазарот.

Во текот на 2023 година, продолжи успешната соработка со Развојната банка на Северна Македонија. Во рамки на активностите за зголемена поддршка на работењето на малите и средни претпријатија, банката обезбеди средства од кредитната линија ЕИБ наменета за финансирање на мали и средни претпријатија и приоритетни проекти, кредитната линија на KfW (германската развојна банка) наменета за проекти на микро, мали и средни претпријатија, како и учество во програмата за кредитирање на развојот на микро, мали и средни претпријатија, поддршка на извозот и за трајни обртни средства.

Поволните кредити за малите и средни претпријатија значае пристап до капитал и подобрена ликвидност, додека за стопанството значае нови инвестиции и отворање на нови работни места.

Во периодот на ограничени можности за изнаоѓање на поволни извори за развој на земјоделието, со оваа кредитна линија од Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд (ЗКДФ) ќе се овозможи подобрување на пристапот на земјоделците кон долгорочните и краткорочните кредити, како на малите и средни претпријатија чија основна дејност е преработка и извоз на земјоделски производи. Со цел намалување на последиците на светската енергетска и економска криза Банката преку РБСМ користи средства за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија. Кредитите од наведената кредитна линија се одобруваат за обезбедување на средства за инвестиции во енергетска ефикасност (заштеда на енергија) и обновливи извори на енергија.

Корисници на кредити можат да бидат микро, мали и средни трговски друштва како и ТП, занаетчии. Во текот на 2023 година, Банката продолжи со реализација на бескаматната кредитна линија за обртни средства за зголемени цени на енергенси, наменета за одобрување на обртни средства и ликвидност на микро мали, средни трговски друштва, ТП и занаетчии.

Каматната стапка за крајните корисници изнесува 0%.

Корисниците на кредит во 2022 година треба да имаат минимум 100% зголемени трошоци за енергенси во однос на 2021, докажано со споредба на копија од една фактура за енергенси во првиот квартал од 2022 година со копија од една фактура за енергенси во првиот квартал од 2021 година

Во текот на 2023 година Банката склучи договор со РБСМ за кредитна поддршка на инвестиции во дигитализација и дигитална трансформација наменета за микро, мали и средни претпријатија, Халкбанк продолжи со реализација на Проектот за самовработување, мерка за самовработување преку кредитирање со цел заинтересираните невработени лица да се обучат за претприемништво и да регистрираат сопствен бизнис во различни сектори: агробизнис, занаетчиство, лични услуги, трговија, производство, туризам и сл.

Во текот на годината редовно се сервисираат обврските по постојните кредитни линии од домашните и странските кредитори.

Банката континуирано се стреми да најде побрзи и поефикасни решенија за задоволување на специфичните потреби на клиентите. Банката има воспоставено коресподентски односи со повеќе од 200 банки. Преку 9 банки од 5 различни земји, банката врши трансакции преку 19 сметки во 11 различни валути.

За задоволување на растечките потреби на своите клиенти покрај соработката со постоечките коресподентски банки, Банката воспоставува односи со Банки преку одобрување на лимити за соработка во делот на финансирање на трговија и тргување со финансиски инструменти.

Останати обврски

Најголемиот дел од останати обврски на Групата се однесуваат на:

Видови на обврски	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
Порамнување со ВИСА	400.440	6.512
Нераспределен девизен прилив	349.226	5.679
Порамнување со Мастер	191.722	3.118
Разграничени приходи од претходна година	102.217	1.662
Останато	86.825	1.412
Обврски за реосигурување	82.597	1.343
Обврски од картично работење	77.307	1.257
Обврски кон добавувачите	23.996	390
Оснивачки влог за фирми	14.887	242
Нераспределен денарски прилив	11.738	191
Обврски кон вработени	10.715	174
Останати даноци и придонеси	7.853	128
Депозити за изведувачки работи	5.526	90
Обврски за провизиите и надоместите	1.771	29
Пресметани трошоци	52	1
Обврски спрема осигуреници	0	0
Добиени аванси	0	0
Вкупно:	1.366.872	22.227

Потенцијални и преземени обврски

Групата обезбедува финансиски гаранции и акредитиви.

Вкупните потенцијални обврски на Групата на 31.12.2023 година изнесуваат 39.684.188 илјади денари (645.324 илјади еур), за кои е обезбедена посебна резерва во износ од 92.874 илјади денари (1.510 илјади еур).

Видови на потенцијални и преземени обврски	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
Преземени обврски за кредитирање и неискористени кредитни лимити	24.481.281	398.102
Платежни непокриени гаранции	6.421.007	104.415
Чинидбени непокриени гаранции	5.816.499	94.585
Неискористени лимити на кредитни картички	886.996	14.424
Непокриени акредитиви	838.494	13.635
Неискористени пречекорувања по тековни сметки	617.469	10.041
Издадени покриени гаранции и акредитиви	519.667	8.451
Покриени акредитиви	102.775	1.671
Вкупно:	39.684.188	645.324

7. АНАЛИЗА НА БИЛАНСОТ НА УСПЕХ

Во периодот јануари - декември 2023 Групата регистрираше позитивен финансиски резултат пред оданочување во износ од 1.297.587 илјади денари или 21 милиони Евра.

По пресметаната даночна обврска за непризнаените даночни расходи и Данокот на Добивка во износ од 117.975 илјади денари (1.918 илјади евра), Групата оствари позитивен финансиски резултат по оданочување во износ од 1.179.612 илјади денари или 19,2 милиони Евра.

Вкупните приходи за 2023г. изнесуваат 5.266.376 илјади МКД (85.639 илјади еур) и се со следната структура:

Поделба на приходите	2023			2022			% промена
	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	
Нето приходи од камата	3.575.371	58.141	67,9%	2.141.642	34.826	58,9%	9,0%
Нето приходи од провизии	690.248	11.224	13,1%	572.305	9.307	15,7%	-2,6%
Нето курсни разлики	228.993	3.724	4,3%	204.991	3.333	5,6%	-1,3%
Нето приходи од тргување	7.649	124	0,1%	(2.723)	(44)	0,1%	0,1%
Други приходи	764.115	12.426	14,5%	720.176	11.711	19,8%	-5,3%
Вкупно приходи:	5.266.376	85.639	100%	3.636.391	59.133	100%	
Поделба на расходите	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	% промена
Исправка на вредноста на Финансиските средства	(1.112.414)	(18.090)	27,2%	(419.857)	(6.827)	13,6%	13,7%
Загуба поради оштетување на нефинансиските средста	(189)	(3)	0,0%	(241)	(4)	0,0%	0,0%
Трошоци за вработените	(1.064.166)	(17.305)	26,0%	(858.647)	(13.963)	27,7%	-1,7%
Амортизација	(307.678)	(5.003)	7,5%	(304.711)	(4.955)	9,8%	-2,3%
Останати расходи од дејноста	(1.484.342)	(24.138)	36,3%	(1.454.619)	(23.654)	47,0%	-10,7%
Данок на добивка	(117.975)	(1.918)	2,9%	(57.612)	(937)	1,9%	1,0%
Вкупно расходи:	(4.086.764)	(66.457)	100%	(3.095.687)	(50.340)	100%	

Нето приходи од камата

Нето приходите од камата во 2023 година изнесуваат 3.575.371 илјади денари, односно 58,1 милиони евра. Во однос на 2022 година нето каматниот приход бележи зголемување од 66,9%.

Вкупните приходи од камата за 2023 година изнесуваат 4.349.703 илјади денари (71 милион евра), односно зголемување во однос на 2022 година од 64,0%.

Вкупните расходи од камата за 2023 година изнесуваат 774.332 илјади денари (12,6 милиони евра), односно зголемување во однос на 2022 година од 51,6%.

Во структурата на приходите од камати, најголемо учество имаат:

- приходите од камата за кредити на и побарувања од комитенти во износ од 3.828.984 илјади денари (62,3 милиони евра);
- приходи од камата од вложувања во хартии од вредност во износ од 324.721 илјади денари (5,3 милиони евра);
- приходи од камата на парични средства и парични еквиваленти во износ од 161.015 илјади денари (2,6 милиони евра);
- наплатена нефункционална камата (на нето основа) износ од 22.228 илјади денари (361 илјада евра);
- приходите од камата за кредити на и побарувања од банки во износ од 12.755 илјади денари (207 илјади евра);

Во структурата на расходите од камата, најголемо е учеството на:

- расходи за камата по депозити на комитенти во износ од 606.536 илјади денари (9,9 милиони евра);
- расходи за камата за обврски по кредити (позајмици, кредитни линии) во износ од 128.395 илјади денари (2,1 милиони евра)
- расходи за камата на депозити на банки во износ од 39.160 илјади денари (637 илјади евра);
- останати расходи во износ од 241 илјади денари (4 илјади евра);

Согласно секторската анализа на приходите од камата, најголемо е учеството на нефинансиски друштва 50%, население 38%, држава 7%, банки 4,0%, исправката на нефункционална камата 0,5%, нерезиденти 0,14% и остатокот од 0,08% отпаѓа на останати финансиски друштва (небанкарски).

На страната на расходите од камата, согласно секторската анализа, најголемо е учеството на население 33,7%, нефинансиски друштва 27,0%, останати финансиски друштва (небанкарски) 20,3%, банки 14,7%, нерезиденти 3,1%, непрофитни институции кои им служат на домаќинства 1,1% и држава 0,03%.

Нето приходи од надоместоци и провизии

Нето приходите од провизија на крајот од 2023 изнесуваат 690.248 илјади денари односно 11,2 милиони евра. Годишниот нето приход од провизија во 2023 е поголем од нето приходот за 2022 поради зголемување на бројот и сумата на трансакции во 2023 година.

Вкупните приходи од провизии и надоместоци за 2023 година изнесуваат 1.520.507 илјади денари (24,7 милиони евра), додека вкупните расходи од провизии изнесуваат 830.259 илјади денари (13,5 милиони евра).

Во структурата на Вкупните приходи од провизија, најголемо учество имаат провизиите од платен промет во земјата и странство во износ од 499.361 илјади денари (8,1 милиони евра), провизии за трансакции на ПОС терминали во износ од 422.078 илјади денари (6,9 милиони евра), активностите поврзани со кредитирање на безготовински кредити (акредитиви и гаранции) во износ од 119.605 илјади денари (1,9 милиони евра), приходи од кредитирање во износ од 103.908 илјади денари (1,7 милиони евра), провизии од картично работење во износ од 81.316 илјади денари (1,3 милиони евра), работење со Пошта во износ од 63.764 илјади денари (1,0 милион евра), MASTER надомест во износ од 60.300 илјади денари (981 илјади евра), провизии за трансакции на електронско банкарство во износ од 59.788 илјади денари (972 илјади евра), приходи од осигурување во износ од 32.230 илјади денари (524 илјади евра), провизии за трансакции на ATM во износ од 37.158 илјади денари (604 илјади евра), трезорско работење во износ од 22.324 илјади денари (363 илјади евра), VISA надомест во износ од 14.882 илјади денари (242 илјади евра), комисијски и доверителски активности во износ од 2.575 илјади денари (42 илјади евра) и други провизии и надоместоци во износ од 1.218 илјади денари (20 илјади евра).

Во структурата на расходите од провизии и надоместоци, најголемо е учеството на трошоци и провизии за ВИСА И МАСТЕР во износ од 605.711 илјади денари (9,9 милиони евра) и платен промет во земјата и странство во износ од 133.345 илјади денари (2,2 милиони евра) како и Други останати расходи за провизии и надомести во износ од 63.201 илјади денари (1,0 милиони евра).

Согласно секторската анализа на приходите од провизии, најголемо е учеството на нефинансиски друштва 69,4%, население 18,7%, нерезиденти 6,8%, останати финансиски друштва 2,6%, банки 2,3% и остатокот од 0,2% отпаѓа на непрофитни институции кои им служат на домаќинства и држава.

На страната на расходите од провизии и надоместоци, согласно секторската анализа, најголемо е учеството на нерезиденти 79,2%, нефинансиски друштва 11,32%, банки 6,6% и остатокот од 2,9% на останати финансиски друштва (небанкарски).

Нето приходи од тргување

Во 2023 нето приходите (расходи) од тргување изнесуваат 7.649 илјади денари (124,4 илјади евра). Овие приходи се однесуваат на добивка/загуба од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност (на нето основа), како и приходи од камата од средствата од тргување.

Курсни разлики

Во 2023 година добивката од курсни разлики изнесуваше 228.993 илјади денари (3,7 милиони евра). Предмет на пресметување на курсни разлики се сите средства и обврски евидентирани во странска валута, како и средствата и обврските искажани во денари со девизна клаузула.

Останати приходи

Останатите приходи изнесуваат 764.115 илјади денари, односно 12,4 милиони евра. Тоа главно се должи на:

- Нето заработена премија од осигурување во износ од 524.846 илјади денари (8,5 милиони евра);
- Капитална добивка од продажбата на недвижности и опрема, како и превземени средства врз основа на ненаплатени побарувања во износ од 79.960 илјади денари (1,3 милиони евра);
- Наплатени претходно отпишани побарувања во износ од 66.120 илјади денари (1,1 милиони евра);
- Останати приходи од осигурување во износ од 56.049 илјади денари (911 илјади евра);
- Виза/Мастер кард кампања во износ од 16.800 илјади денари (273 илјади евра);
- Други останати приходи во износ од 12.904 илјади денари (210 илјади евра);
- Приход од Македонско Кредитно Биро во износ од 3.669 илјади денари (60 илјади евра);
- Приходи од кирии во износ од 939 илјади денари (15 илјади евра);
- Приход од наплатено осигурување по основ на штета во износ од 427 илјади денари (6,9 илјади евра);

Оперативни трошоци

Вкупните оперативни трошоци во 2023 година во износ од 2.856.186 илјади денари (46,4 милиони евра) и вклучуваат:

- Трошоци за вработените во износ од 1.064.166 илјади денари (17.305 илјади евра);
- Останати расходи од дејноста во износ од 1.484.342 илјади денари (24.138 илјади евра); и
- Амортизација во износ од 307.678 илјади денари (5.003 илјади евра).

Во однос на минатата година, оперативните расходи се поголеми за 9,1%.

Трошоците за плати и надоместоци на вработените претставуваат 37% од вкупните оперативни трошоци (во 2022 година учеството е 33% од вкупните оперативни трошоци).

Во групата останати расходи од дејноста, најголемо учество имаат трошоците за материјали и услуги 29,9%, нето настанати штети 22,2%, административни и трошоци за маркетинг 16,7%, резервирања за пензиските и за други користи за вработените 6,7%, на нето-основа трошоци за кирии 6,4%, премиите за осигурување на депозити 5,4% и останати 12,7%.

Вкупните оперативни трошоци во однос на вкупните нето приходи (Cost income ratio) изнесуваат 54,2% (во 2022: година 72,0%).

8. Политика на управување со ризикот

Во извршувањето на своите деловни активности Банката е изложена на различни ризици од финансиски карактер. Клучна цел на управувањето со ризиците во Банката е сеопфатно управување, проценка и следење на ризиците во рамките на Банката. Со цел да се подобри сеопфатниот пристап за управување со ризици, дефиниран е одржлив профил на ризик, воспоставена е соодветна организациона структура, додека работните процедури, моделите и алатките за управување со ризици постојано се ревидираат и надградуваат. Со цел управување со

ризиците на кои е изложена банката, се применуваат техники за идентификување и анализа на ризиците и соодветно преземање на мерки за елиминирање или ублажување на тие ризици на кои е изложена банката. Банката преку техниките на управување со ризици, прави напори да постигне соодветна рамнотежа меѓу ризикот и бенефитите односно да обезбеди минимизација на потенцијално негативните ефекти врз финансиската успешност на Банката.

Целта на политиката за управување со ризиците е да ги идентификува и анализира овие ризици, да воспостави соодветни лимити и контроли на ризикот, како и следење на ризиците преку сигурен и современ информациски систем.

Банката редовно ги ревидира политиките за управување со ризиците во согласност со пазарните услови, производите, измените во локалната регулатива и најдобрата практика.

Банката воспоставува организациска структура со точно дефинирани надлежности и линии на одговорност, соработка и размена на информации при управувањето со ризиците и јасно дефинирани одговорности на лицата и организациските единици надлежни за управување со ризиците и организациските единици за преземање на ризиците.

Управувањето со ризиците на стратешко ниво се остварува од страна на членовите на Надзорниот Одбор, Одборот за управување со ризици и Управниот Одбор на Банката.

Од аспект на управувањето со ризици, системот на управување со ризици во банката се базира на 3 линискиот одбранбен модел со цел дефинирање на тоа кој го поседува и управува ризикот, кој го надгледува и контролира ризикот и последно, кој врши независна оценка на овој систем. Па така 3^{те} нивоа се следниве:

1 ниво	сопственици на бизнис процесите	секојдневно се среќаваат со ризиците и управуваат со нив во согласност со политиките и процедурите
2 ниво	управување со ризици	врши идентификување на ризиците, ја обезбедува рамката за управување со ризиците, известува за изложеноста на ризикот и врши обука за процесите поврзани со управувањето со ризиците
	усогласеност со прописи	врши следење на почитувањето на прописите коишто се однесуваат на работењето на банката, известување за утврдените неусогласености со регулативата и преземените активности за нивно надминување, обука на вработените за начинот на примена на соодветните прописи во нивното секојдневно работење
	внатрешна контрола	континуирано подобрување на компонентите на системот на интерни контроли и предлагање на измени, континуиран мониторинг на имплементацијата на интерни контролни активности во процесите, контрола на критичните операции
3 ниво	внатрешна ревизија	независна оценка на ефективноста на првите две нивоа, независно известување до Надзорниот одбор и Одборот за ревизија

Активностите кои што се преземаат на секое ниво се во согласност со политиките одобрени од страна на Надзорниот одбор како и плановите за работа на поединечните организациони делови вклучени во поединечните нивоа.

Согласно законската регулатива, Банката во системот за управување со ризици ги опфаќа најмалку следниве видови ризици:

- Кредитен ризик, вклучувајќи го и ризикот на земја и ризикот на другата договорна страна;
- Ризик од концентрација на изложеноста на банката;
- Ликвидносен ризик;

- Валутен ризик;
- Пазарен ризик;
- Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности;
- Оперативен ризик;
 - Ризик од несоодветност на информативните системи;
 - Правен ризик;
- Ризик од судир на интереси;
- Ризик од воведување на нов производ, активност или систем;
- Ризик од користење на услуги од надворешни лица;
- Ризик од неусогласеност на работењето на Банката со прописите;
- Интерно утврдување и процена на потребната адекватност на капиталот.
-

Кредитен ризик

Кредитниот ризик претставува ризик од загуба за Банката поради неможности клиентот да ги измирува своите обврски спрема неа во договорениот износ и/или во договорените рокови.

Политиките и процедурите за управување со кредитниот ризик се сеопфатни, односно го опфаќаат процесот од одредување на стратегијата (планот) за кредитирање, одобрувањето на кредитите, кредитната администрација, мерење на кредитниот ризик, управување со проблематичните кредити.

Врз основа на одлуката од Надзорниот Одбор на Банката со број 02-8220/1 од 08.06.2012 година, како и врз основа на записникот за седницата на Надзорниот Одбор на Банката, донесена е и одлука за прифаќање на модулот за финансиска анализа на КДР, Предлог (Онерге), Формуларот за Известување за Кредитен Лимит и Рокот за Ревизија на Кредитен Лимит (TEBLIĜ). Со одлуката на Надзорниот Одбор на Банката со број 02-651/1 од 11.01.2018 година, како и врз основа на записникот за седницата на Надзорниот Одбор на Банката донесена е и одлука за прифаќање на модулот за финансиска анализа Микро КДР. Со истите се врши подобрување на кредитниот процес во делот на кредитната анализа, одлучувањето по кредитите и управувањето со кредитниот процес.

Исто така, значен дел од кредитниот процес е признавањето и мерењето на кредитните загуби за што Банката одредува методологија за класификација на активните билансни и вонбилансни ставки според степенот на ризичност. При тоа Банката ги има предвид следните критериуми:

- Кредитната способност на клиентот, врз основа на финансиските извештаи за правни лица и примањата за физички лица;
- Историските и тековните перформанси на клиентот и уредноста во измирувањето на обврските од страна на клиентот, интерно во Банката;
- Историските и тековните перформанси на клиентот и уредноста во измирувањето на обврските од страна на клиентот, на ниво на Банкарскиот сектор;
- Типот и квалитетот на обезбедувањето.

Ризичната категорија се определува и проверува на месечно ниво, согласно поставениот процес за класификација и оштетувања на побарувањата. Како дел од следењето на кредитното портфолио се прават извештаи за изложеноста по ризични категории, се следи усогласеноста со интерните лимити за изложеност по дејности, кредитни производи, по градови, изложеноста на ризик на земја, и се анализира секое влошување на квалитетот на портфолиото. Банката редовно врши стрес-тестирање на кредитниот ризик со користење на различни претпоставки заради оцена на влијанието на еден или повеќе внатрешни или надворешни фактори на ризик.

Банката воспоставува систем за следење и управување со проблематичните кредити. За таа цел одредува критериуми и индикатори за постоење на проблематични кредити и правила за справување со проблематичните кредити.

Согласно интерно поставените лимити, нефункционалните кредити не треба да надминуваат 5% од вкупните кредити. Со состојба на 31.12.2023 година учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити на Банката е 2,12%, (2022: 1,43%).

Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како потенцијална загуба која се јавува како последица од промените на вредноста на средствата и обврските или приходите кои се под влијание на промените на пазарните услови како што се пазарните цени односно каматните стапки, девизните курсеви и средства.

Банката воспоставува политики и процедури за управување со пазарниот ризик кои одговараат на природата, големината и сложеноста на финансиските активности кои ги врши. Банката ја следи изложеноста на пазарниот ризик според видот на трансакциите, организациските делови, видот на финансискиот инструмент, како и од аспект на почитувањето на утврдените законски и интерни лимити.

За правилно управување и контрола на пазарниот ризик неопходно е негово точно и навремено мерење. Банката врши оценка на загубите кои би настанале при нормални пазарни услови и загубите кои би настанале при вонредни услови.

Добиените резултати од мерењето на пазарните ризици се користат за одредување на нивното влијание врз висината на сопствените средства и финансискиот резултат.

Ликвидносен ризик

Ликвидносниот ризик претставува ризик банката да не може да обезбеди доволно средства за намиравање на своите обврски во моментот на нивното достасување, или истите да ги намира со многу повисоки трошоци.

Ликвидносниот ризик може да се појави на страната на изворите на финансирање (ризик од финансирање) и на страна на ликвидната актива (пазарен ликвидносен ризик). Ризикот од финансирање претставува ризик Банката да не може да ги подмири барањата на депонентите за одлив на депозити, при што е принудена да обезбеди потребните средства со повисоки трошоци. Според тоа, следењето на изворите на финансирање е многу значајно за Банката. Најзначаен извор на финансирање за Банката е депозитната база на клиентите; дополнително Банката може да обезбеди ликвидност на меѓубанкарскиот пазар или директно од НБРСМ. Пазарниот ликвидносен ризик е поврзан со пазарната вредност на ставките кои се дел од ликвидната актива на Банката. Овој ризик се јавува во услови на значајно намалување на пазарната вредност на одреден финансиски инструмент, при што Банката нема да има доволно ликвидни средства за да ги подмири своите ликвидносни потреби.

Банката настојува да одржува адекватна ликвидносна позиција, односно да одржува соодветно ниво на ликвидни средства и стабилни извори на финансирање во секој момент, со цел да ја поддржи деловната стратегија и активностите на Банката.

Управувањето со ликвидносниот ризик подразбира идентификување, мерење, следење и контрола на приливите и одливите на сите видови на средства и извори на средства.

За идентификување и мерење на ликвидносниот ризик, Банката во интерните политики и процедури воспоставува различни пресметковни и аналитички методи во кои се употребуваат индикатори со цел рано предупредување доколку постои можност за настанување на проблем со ликвидноста. Утврдените индикатори се одржуваат на одредено ниво во согласност со утврдените предупредувачки нивоа или коефициенти кои редовно се ревидираат и доколку е потребно се ажурираат.

Следењето на индикаторите е на дневна, месечна, квартална и годишна основа преку соодветни законски и интерни извештаи. Исто така за следење на ликвидносниот ризик се подготвуваат проекции на очекуваните парични текови (приливи и одливи), како и останатите законски и интерно пропишани методи за следење на изложеноста на ликвидносен ризик.

Во рамките на управувањето со ликвидносниот ризик, Банката донесува План за управување во вонредни услови и врши редовно стрес тестирање на изложеноста на ликвидносен ризик со примена на сценарија со различен интензитет. Целта на Планот е да ги заштити депонентите, кредиторите и акционерите на Банката и да воспостави насоки и упатства за идентификување и

управување со можните сериозни ликвидносни проблеми. Овој План треба да се ревидира најмалку еднаш годишно.

Целокупната оценка на ликвидносната позиција на Банката се спроведува во рамките на ПИЛ процесот, на годишна основа. Целта на ПИЛ е да го одрази ликвидносниот профил на ризичност на Банката, преку користење на различни пристапи за следење и управување со овој ризик и да ги информира релевантните органи на одлучување во Банката за проценетите моментални и потенцијални ризици на кои Банката е изложена или може да биде изложена.

Ризик од промена на каматни стапки

Ризикот од промена на каматните стапки се дефинира како можност од неповолно влијание врз нето каматниот приход и вредноста на активата и/или пасивата, предизвикана од промената на нивото на каматната стапка. Банката управувањето со овој ризик воглавно го насочува кон портфолиото на банкарски активности.

Банката има јасно дефинирани политики и процедури за лимитирање и контрола на ризикот од промена на каматните стапки што вклучува и редовно вршење на стрес тестирање.

Промените во опкружувањето во кое работи Банката, како и влијанијата од финансиските случувања пошироко, имаат соодветна рефлексија врз каматната политика којашто Банката ја креира и води.

Валутен ризик

Валутниот ризик претставува ризик од потенцијални загуби кои можат да настанат поради неповолните движења односно промени во меѓувалутните курсеви на странските валути и македонскиот денар и/или промена на вредноста на денарот во однос на вредноста на странските валути.

Банката воспоставува систем за управување со валутниот ризик и редовно врши следење, прилагодување и унапредување на процесите поврзани со валутниот ризик на начин кој ќе биде соодветен на обемот, видот и комплексноста на активностите во девизи и денари со девизна клаузула кои ги врши или планира да ги врши.

Банката воспоставува лимити на нејзината изложеност на валутен ризик за да се осигура дека преку нивното редовно следење нема да го надмине нивото на прифатлив ризик. Во одредени моменти при актуелни или очекувани движења кои ги диктира пазарот, Банката може времено да ги ограничи/стопира своите активности во определена валута со цел избегнување на можниот негативен ефект врз билансите.

Стратегиски ризик

Стратегискиот ризик е ризик од загуба односно ризик врз добивката или сопствените средства на Банката којашто произлегува од промените во деловното опкружување, негативни деловни одлуки, несоодветна имплементација на одлуките или недоволната респонзивност на Банката на промените во деловното опкружување, како и несоодветно спроведување на развојниот план и деловната политика.

Банката внимателно го формулира севкупниот финансиски план (буџетот) на Банката, додека должност на секоја организациона единица е да воспостави месечен, квартален или годишен деловен план и буџет конзистентен со севкупниот развоен план и деловната политика (стратегискиот план) и финансиски план (буџетот), со цел тие преку органите на управување и соодветна внатрешна инфраструктура да бидат ефективно имплементирани. Внатрешната инфраструктура вклучува јасна разбирлива организациска структура, квалификувана работна сила, значаен процес на буџетирање, ефективен и благовремен менаџмент информациски систем и системи за следење и контрола кои ги исполнуваат бизнис целите и ефикасно управуваат со работата во Банката. Правилното капитално планирање и овозможува на Банката да осигури дека ризиците се соодветно покриени со доволно капитал, што ќе и овозможи на Банката постигнување на своите долгорочни цели и континуитет на своите планирани активности, развој и очекуван раст. Банката има воспоставено ефикасен систем за управување со ризици во целокупната рамка за управување со ризици и претставува клучна алатка за здраво управување со ризиците во целата

Банка. Основна цел на рамката е усогласување на стратешките деловни цели со ризиците и финансиските цели дефинирани во горенаведените документи и политики.

Поставените бизнис цели треба да се конзистентни со капацитетот на Банката, нејзиниот потенцијал, пазарното учество и конкурентското опкружување.

Репутациски ризик

Репутацискиот ризик е дефиниран како ризик врз добивката или сопствените средства на банката кој произлегува од неповолните оценки за банката од страна на дел од клиентите, договорните страни, доверителите, акционерите, инвеститорите и супервизорските органи.

Управувањето со репутацискиот ризик на Банката се фокусира и покрива бројни важни области од нејзиното работење, како што се: усогласеност со регулативата, корпоративно управување, спречување перење пари, управување со човечки ресурси, фискална транспарентност, внатрешни контроли и процедури, следење на спречување од измама и контроли за откривање, надворешна комуникација, комисија за поплаки на клиенти и сл.

Учеството на Дирекцијата за управување со ризици во Групата за управување со репутацискиот ризик е со цел објективност, следење и координација на активностите. За следењето и управувањето со нивоата на репутациски ризик во Банката, предвидени се три нивоа на активности на организациските единици односно други органи во Банката и хиерархија на менаџментот на Банката кои што ќе бидат инволвирани во зависност од ескалацијата на настаните од овој вид ризик. Како дел од системот за управување со репутацискиот ризик дефиниран е процес на ескалација при идентификација на определено ниво на репутациски ризик. Со цел да ја зачува својата репутација Банката развива и одржува систем за управување со репутацискиот ризик кој е составен од интерни процедури, кои вклучуваат и постапување по поплаките од страна на клиентите, соодветна организациона структура и систем на Внатрешна Ревизија и Внатрешна Контрола.

Извештај за добиените поплаки и постапувањето по нив на квартално ниво се доставува до Одборот за управување со ризици, УО и НО.

Оперативен ризик

Ризикот од загуба поради несоодветни или слаби внатрешни процеси, несоодветни лица и несоодветни или слаби системи во банката и надворешни настани претставува оперативен ризик за Банката. Оперативниот ризик го вклучува и правниот ризик, ризикот од перење пари и финансирање на тероризам, ризикот од несоодветноста на информативните системи и други оперативни ризици.

Заради минимизирање и контрола на оперативниот ризик во своето работење, Банката изготвува правила и процедури за работа во секој сектор или дирекција, а секој вработен во банката без разлика на нивото на одговорност кое го има, должен е да ги спроведува истите во своето работење.

Банката воспоставува систем за управување со оперативниот ризик кој ги опфаќа сите материјални настани кои што претставуваат изложеност на Банката на оперативен ризик. Таа го идентификува оперативниот ризик својствен за сите видови на трансакции, активности, процеси, производи и системи. Исто така прави проценка на овој ризик при воведувањето на нови производи или процеси.

Мерењето на оперативниот ризик подразбира проценка на веројатноста да се случи непосакуван настан и трошокот кој ќе го предизвика тој настан.

Идентификувањето на оперативниот ризик претставува препознавање на настаните кои можат да бидат потенцијален извор на оперативен ризик.

Следењето на оперативниот ризик е континуиран и интегриран процес кој подразбира активно учество на сите вработени, интегрирана интерна и екстерна контрола, периодично оценување и редовно известување.

Банката воспоставува план за непрекинато во работењето и план за вонредни услови. Планот за непрекинато во работењето има за цел да овозможи расположливост на помошните капацитети наменети за вонредни ситуации во најкраток можен рок. Планот за вонредни услови е составен дел

на планот за непрекинатост во работењето и ги дефинира техничките и организациските мерки и активности за повторно воспоставување, односно продолжување на работењето и минимизирање на последиците од деловниот прекин, односно од нарушувањето на условите за работа. Планот за непрекинатост во работењето редовно се тестира на годишна основа, за што по потреба се ажурираат актите каде што се дефинирани техничките и организациските мерки за повторното воспоставување односно продолжување на функционирањето на деловните процеси.

Интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот

Стапката на адекватност на капиталот претставува однос помеѓу сопствените средства на банката и активата пондерирана според ризиците.

Банката воспоставува систем за утврдување на интерниот капитал за покривање поединечните ризици преку:

- Идентификување, мерење или оценка на материјалните ризици;
- Задоволително ниво на капитал во однос на севкупниот профил на ризичност на Банката;
- Негова вклученост во системот за управување со ризици, како и понатамошно унапредување на тој систем.

Банката врши анализа на тековните и идните потреби од сопствени средства најмалку еднаш годишно и при секоја значајна промена на профилот на ризичност. При тоа тековните и идните потреби од сопствени средства треба да се најмалку на нивото утврдено согласно методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот пропишана од НБРСМ.

Согласно Методологијата на НБРСМ, сопствените средства на Банката на 31.12.2023 година изнесуваат 15.357.968 илјади денари, а стапката на адекватност на капиталот со 31.12.2023 година изнесува 17.93%.

9. Информатичка технологија

Во текот на 2023 Банката продолжи со унапредување на своите информациски системи од аспект на подобрена функционалност, оптимизација и контрола на доверливоста, интегритетот и расположливоста на истите.

Значајни проекти поврзани со информатичката технологија а кои вклучија и многубројни ресурси во Банката се:

- Надградба на Системот за Електронско банкарство (WEB и мобилна апликација) за физички и правни лица;
- Воведување на нови дигитални производи на Електронско банкарство (WEB и мобилна апликација), аплицирање за кредитни и дебитни картички, отварање на дозволено пречекорување на платежна сметка
- Проект за редизајн на електронско и мобилно банкарство за правни лица
- Проект за Message Hub на електронско и мобилно банкарство
- Проект за дигитално потпишување на документи и електронска архива
- Проект за имплементација на систем за дигитална идентификација на клиент – eID, ажурирање на пристапница и onboarding за нови клиенти.
- Проект за имплементација на систем за усогласување со PSD2 стандардот односно Open Banking
- Проект за имплементација на новите законски измени во Домашниот Платен промет, воведување на Сметка со основни функции, неактивни сметки и известувања за најрепрезентативни услуги во Банката
- Проект за законски измени за макропруденти показатели при одобрување на кредитна изложеност во Главниот Банкарски систем и на Електронско банкарство.
- Проект за имплементација на новата Одлука за Кредитен Ризик
- Автоматски обработки во модул Кредитирање

- Проект за имплементација на АПИ конектори за Главниот Банкарски систем
- Проект за нов начин на девизни/плаќања во xml формат MT101 преку SWIFT (FileAct)
- Проект за мандаторни измени од SWIFT, промена на тип на пораки MT/MX
- Воведување на динамички контроли во сите форми од Девизен Модул
- Проект ДБС, direct debit систем за фактури за правни лица
- Проект за извештај за платени надоместоци
- Проект ИСИДОРА, известување до НБРСМ
- Проект за нов модул за Основни средства
- Воведување автоматика за online раскнижување на изводи во Кредитирање
- Воведување на нова автоматика за реализација на налози од електронско банкарство
- Проект профитабилност во Модул Домашен Платен промет
- Воведување на ново софтверско решение за предообрување на “Брзи кредити”
- Надградба на апликација за АТМ записници со пријави и рекламации во однос на банкомати
- Воведување на повеќе sharepoint листи побарани од Дирекциите за поголема прегледност и ефикасност на процесите
- Проект за соработка со факултетот ФИНКИ и учество на студенти од факултетот во проекти утврдени од ИТ,
- Halkbank домаин – Надградба на domain и forest функционално ниво од Windows 2016 на Windows 2019
- Halkcard домаин – Надградба на domain и forest функционално ниво од Windows 2016 на Windows 2019
- Миграција на серверите за податоци на филијалите (43) на новиот централен податочен сервер, заедно со преконфигурација на GPO полисата за WSUS Windows security patching за сите компјутери во филијали на Halkbank домаинот
- Надградба на сите Windows компјутери во Halkbank домаинот на минимална верзија Windows 10 22H2
- Надградба на сите Windows компјутери во Halkcard домаинот на минимална верзија Windows 10 22H2
- Надградба на VMWare vCenter и ESXi хостови на нова верзија (Halkbank, Halkcard, DRL – 20 хостови)
- Зајакнување на сигурноста (Hardening) на цела виртуелна околина во Halkbank и Halkcard домаинот (20 хостови)
- Надградба на Swift системот од верзија 7.6.51 на верзија 7.7
- Надградба на SEP (Symantec Endpoint Protection) на нова верзија v14 RU7 во Halkbank и Halkcard домаинот
- Надградба на сите Microsoft SQL Server 2016 бази на податоци од SP2 на SP3 во Halkbank и Halkcard домаинот
- Надградба на софтверот за заштита на податоци (backup), Backup Exec на верзија 22.2 (Halkbank, Halkcard, DRL)
- Надградба на софтверот за архивирање на податоци, Veritas Enterprise Vault на верзија 14.2.3
- Архивирање на CORE и CARDS базите на податоци
- Имплементација на сервисите за процесинг центарот за картично работење на секундарната локација на Банката
- Имплементација на архивирање на податоците (central File servers) на Банката
- PCI-DSS ресертификација
- Имплементација на BGP (Border Gateway Patrol)
- Имплементација на WAF (Web Application Firewall)
- Инсталација, каблирање на нова опрема во City Plaza
- Миграција на старата опрема за поврзување со Visa
- Замена на switch-овите во сите мрежи на секундарна локација
- Имплементација на LAPS (Local Administrator Password Solution)

- Имплементација на QOS (Quality of Service) на сите филијали во SDWAN
- Креирање на нова инфраструктура за Collateral Management
- Креирање на нова инфраструктура за AML
- Имплементација на нова методологија за Performance.
- Автоматизација на процес на ажурирање на надлежен референт за портфолио.
- Модифицирање на процедура за КРИС согласно последните наоди на НБРМ
- Ажурирање на поле за големина на ФИРМА за клиенти и промена на логика за дејност во КРИС и класификација.
- Креирање на дата модел за EWS системот.
- Креирање на процес за историско генерирање на податоци за EWS системот.
- Креирање на решение за дневна класификација за потребите на EWS системот.
- Генерирање на дневни податоци за EWS
- Автоматизација на процес за следење на клиенти за потребите на Corporate и Retail портфолио.
- Промена на модел за генерирање на иницијална буква во ИФРС9 пресметките.
- Автоматизација на процес на export на податоци од excel извештаи.
- Промена на процедура за генерирање на денови на доцнење за класификација во делот на аналитика од Главна Книга.
- Автоматизација на дневно генерирање на просеци за Performance.
- Оптимизација на процедура за генерирање на промет од ЦМС.
- Автоматизација на процес за генерирање на инфо податоци за клиенти за потребите на АЛКО.
- Креирање на дата модел за потребите на проектот за АЛМ Риск Турк.
- Генерирање на месечни податоци за АЛМ Риск Турк.
- Промена на логика за дефинирање на податок за Collateral Info за ИФРС9 резервации.
- Креирање на решение за одредување на податок за каматни стапки за модул кредитирање.
- Имплементација на решение за следење на резервации и премин на Stage за потребите на финансии.
- Автоматизација на преглед за одобрени кредити за Надзорен одбор.
- Имплементација на 8 дигит BIN и Windows patch with odbc driver.
- Имплементација на Money Send физички лица.
- Креирање на месецен извештај за трговци.
- Тестирање на процес на архивирање на промет од ЦМС.
- Архивирање на ОТХА трафик.
- Имплементација на решение за нова одлука за Кредитен ризик во делот за картички.
- Имплементација на решение за Макропродентни инструменти во делот за картички.
- Имплементација на решение за кварталните мандаторни измени од ВИЗА и МАСТЕР.
- Имплементација на наплата на провизија на клиенти за трансакции на наш АТМ со туѓи картички.
- Автоматизација на извештаи за квартални ВИЗА и МАСТЕР извештаи.
- Тестирање на решение за ПОС терминали преку протокол ИСО8583.
- Имплементација на функционалност за активација\деактивација на СМС инфо преку електронско банкарство
- Параметризација на настани за потребите на решението за надоместоци.
- Тестирање и модификација на Post, Device и Offer методите на АПИ за картички.
- Креирање на преглед за целите на наградна игра за Wallet pay.
- Оптимизација на процес за EOD.
- Тестирање на решение за Money Send за правни лица.

Со цел усогласување на работата на центарот за процесирање на картички со барањата на картичните брендови, Банката спроведе активности за ре-сертификација согласно стандардот Payment Card Industry Data Security Standard (PCI DSS).

Политиката за информациска сигурност е основен документ на Системот за управување со информациска сигурност (СУИС) во Банката. Во Политиката е искажана посветеноста на Менаџментот на Банката за обезбедување доверливост, интегритет и расположливост на сите физички и електронски информациски средства со цел обезбедување на континуитет во работењето, заштита на клиентските податоци, конкурентска предност, ликвидност, профит, исполнување на правни, регулаторни и договорни обврски и репутација на Банката.

Во текот на 2023 година, Банката продолжи со воспоставениот начин на управување со информациска сигурност, како и со дополнувања на системот за информациска сигурност од аспект на:

- Изведување на Анализа на ИТ ризици согласно новата унапредена методологијата за анализа на ИТ ризици;
- Процедурални измени во делот на заштита на личните податоци;
- Изготвување и Усвојување на нови како и Усогласување на постоечки акти во однос на PCI DSS v 3.2 стандардот за информативна сигурност во делот на процесирање платежни картички како и имплементација на редовните проверки и контроли поврзани со истиот;
- Усогласување со Swift Customer Security Framework стандардот;
- Пенетрациско тестирање на околината за процесирање на картични трансакции;
- Пенетрациско тестирање на корпоративната и банкарската мрежа;
- Имплементација на File Integrity Monitoring System (FIM) – систем за заштита на датотеки и фајлови од менување
- Имплементација на систем за заштита од DDoS напади

Во текот на 2023 година, информациските системи и капацитети на Банката беа подложени на следните ревизии и прегледи:

- Ревизорската куќа Грант Торнтон ДОО Скопје во рамките на финансиската Ревизија изврши тестирање на генерални ИТ и сигурносни контроли;
- Дирекцијата за внатрешна Ревизија врши Ревизија на контроли на информациската сигурност како дел од нивните ревизорски ангажмани во бизнис секторите, SWIFT, како и посебна внатрешна контрола според барањето на Законот за заштита на лични податоци;
- Интерни и екстерни контроли според барањата за усогласеност на мајката Банка;
- Дирекцијата за сигурност на информативни системи според воспоставените политики и процедури врши периодични прегледи на имплементираниите контроли низ деловните сектори на Банката, во соработка со Дирекцијата за информациски системи и техничка поддршка, Дирекцијата за усогласеност со прописи и СППифТ и други поврзани бизнис сектори во зависност од областа која се прегледува;
- Ревизија за усогласеност со PCI DSS 3.2.1 стандардот;

Банката има воспоставен процес за управување со инциденти од информациска сигурност и одржува база на записи за сите пријавени настани и инциденти.

10. Маркетинг активности

1.1 Градење и унапредување на корпоративен бренд и корпоративна општествена одговорност

- Промоција и развој на брендот;
- Промовирање на ХалкЕко која има за цел заштита на животната средина;
- Промовирање на Детско штедење со караван на настани во текот на Октомври во месецот на штедење и изработка на Буквар;
- Заедничка кампања со Mastercard за кревање на свеста за значењето на животната средина и нашата посветеност за заштита на природата преку нашите секојдневни заложби и проектите реализирани под капата на ХалкЕко платформата;
- Поддршка на ракометна федерација;
- Пакетче училиштен прибор и Бонтон за деца со слончето Халки за топло добредојде на над 3.000 првачиња низ 50 училишта низ целата држава;
- Создавање на видео серијал насловен како „Идолите на Халки“ преку кој се раскажуваат приказни за деца кои имаат дарба, таленти и хобија на кои се целосно посветени и кои треба да бидат инспирација во општеството;
- Спроведување на кампања „Да ги слушнеме и гушнеме“ која има за цел да ја подигне свеста за вредноста и искуството кое го имаат повозрасните генерации и поттикнување на нивно ширење и споделување со помладите генерации со цел негување на вистинските вредности;
- По повод Новогодишните празници, креирање на корпоративен материјал, со посебен осврт кон македонската уметност, традиција, археологија;
- Учество на семеен базаар организиран од страна на Меѓународно средно училиште Нова и промоција на актуелните производи на Банката;
- Поддршка на Ohrid Beach Film Festival;
- Поддршка на Галичник Филм Фестивал;
- Организација на спортски настан Халк Еко Скопје Трча;
- Организација на велосипедска трка Халк Вело Грин во Маврово;
- Поддршка на Фестивалот за детска илустрација - Литера;
- Поддршка на фестивал за музика Охридски Трубадури
- Поддршка на Филмски Фестивал Манаки
- Организација на хуманитарна изложба “Трајни Културни Вредности”;
- PR пласмани за поддршка на брендот;
- Интервјуа на менаџментот и на други вработени во банката;
- Користење на еко промотивни материјали;
- Брендинг на надворешни површини;
- Оддржување на социјални мрежи на банката;
- Оддржување на содржини на ВЕБ страна на банката;
- Навремено и соодветно информирање на јавноста преку медиуми;
- Ажурирање на блогот на веб страната на Банката за споделување на новости; корисни совети и текстови за правилно користење на услугите на Банката.
- Конференција за жени

1.2 Производни кампањи и промоции

- Промоција и развој на брендот Халки и детско штедење.
- Промоција и едукација за дигиталните канали на Банката и алтернативните начини за плаќање преку закуп на рекламен простор на таргетирани медиуми и пр текстови и интервјуа;
- Промоција на онлајн, промо и летен депозит на социјални мрежи и преку закуп на рекламен простор на интернет портали. Воедно промовирање на дел од производите и преку телевизиски медиуми, печатени медиуми, радио, пр текстови и слично;

- Промовирање на потрошувачки кредит преку закуп на рекламен простор на интернет портали, телевизиски и печатени медиуми, радио и пр текстови;
- Промоција на станбен кредит за преку дигитални и ООХ канали.
- Промоција на промо депозит како атрактивен производ со поволни каматни стапки во текот на месецот на штедење Октомври;
- Промоција на промо потрошувачки кредит
- Промоција на услугата собирање на бонус поени со кредитни картички издадени од Халкбанк во пре-дефинирани периоди на различни типови продажни места објавени од страна на Банката (бензински станици, веб продавници, аптеки кои имаат ПОС терминали на Халкбанк и/или интернет продажни места кои користат виртуелен терминал на Халкбанк);
- Истакнување на предностите на кредитните и дебитните картички на банката преку соодветни текстови пласирани на таргетиран медиуми;
- Промоција преку дигитални канали на услуга “Smart Cash” за бескартично повлекување готовина од банкомати преку електронско банкарство;
- Промоција на производ е-касичка за штедење;
- Промовирање на можноста за онлајн аплицирање за кредит, депозит и кредитни картички преку соодветна комуникација на социјалните мрежи на Банката, закуп на рекламен простор и пр текстови;
- Промотивни активности за студентскиот пакет на Банката за време на почеток на новата учебна година на факултетите во земјата;
- Промовирање на услугата Гармин Пеј,
- Промовирање на услугата Smart Send за префрлување на средства на контакт од телефонски именик преку комуникација на социјални мрежи и едукативни текстови;
- Организирање на наградна игра за кредитни картички од брендот Mastercard, “Светот ти светка”;
- Промоција на електронското и мобилно банкарство на Банката, како и услугата за е-трговија преку социјални мрежи, едукативни текстови, закуп на рекламен простор на интернет портали.
- Промоција на OneID апликацијата за ажурирање на лични податоци онлајн;
- Промоција на бизнис пакет за жени преку маркетинг кампањи и преку настани.
- Промоција на ПејГет кампања со мастеркард картички.

11. Контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите, спречување перење пари и финансирање на тероризам

Дирекцијата за контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите, спречување на перење на пари и финансирање на тероризам заклучно со Декември 2023 година се состои од 8 вработени лица.

Активностите на Дирекцијата во делот на спречување перење пари и финансирање тероризам го опфаќаат следното:

- Анализа на ризиците од перење на пари и финансирање на тероризам;
- Прибирање на сите невообичени/сомнителни трансакции доставени од разните организациони делови во Банката, анализирање на истите, подготвување на писмени извештаи и одлучување дали тие трансакции имаат карактеристики на сомнителна трансакција, односно дали истите да се пријават или не во Управата;
- Обезбедување на документација и информации за сите трансакции пријавени во Управата, како и за сите трансакции за кои било одлучено да не се пријават во Управата, вклучувајќи ги и причините за истото;
- Дава препораки за измени, ревидирање и унапредување на Програмата на Банката, преку оценка на нејзина усогласеност со регулативата;
- Известување на месечна основа до Управен одбор и на полугодишна основа до Надзорен одбор, со содржина согласно регулативата;

- Советување на органите на управата за мерките кои што треба да се преземат заради почитување на прописите од областа на СППифТ, вклучувајќи и следење на сите измени и дополнување на прописите, како и во меѓународната регулатива;
- Организира обука за вработените за СППифТ;
- Изготвува годишен план за обука;
- Одржува редовни контакти со други органи и институции вклучени во процесот на СППифТ;
- Останати активности согласно Програмата и регулативата;

Активностите на Дирекцијата во делот на контрола на усогласеност со прописите го опфаќаат следното:

- Континуирано следење и дистрибуција на прописите кои се однесуваат на работењето на Банката до засегнатите организациони единици и Управниот одбор, со објаснување и барање за нејзина имплементација;
- Идентификување и следење на ризиците од неусогласеност на работењето на Банката со прописите;
- Оценка на потенцијалното влијание од промените во прописите врз работењето на Банката и врз опкружувањето во кое функционира Банката;
- Мислења и совети во врска со имплементацијата на регулативата до организационите единици и Управниот Одбор на Банката;
- Мислења за усогласеноста на новите производи и деловни процеси на Банката со регулативата;
- Спроведување на обука и информирање на вработените;
- Вршење контрола на усогласеноста со прописите;
- Известување на месечна основа до Управен одбор и на полугодишна основа до Надзорен одбор;
- Останати активности согласно регулативата.

12. Дирекција за внатрешна ревизија

Како контролна функција согласно Законот за банките е воспоставена Дирекцијата за внатрешна ревизија. Таа како трето ниво на одбрана („third line of defence“) и помага на организацијата да ги оствари своите цели преку примена на систематски пристап за оценка и подобрување на ефективносста на управувањето со ризици, контролата и управувачкиот процес. Дирекцијата за внатрешна Ревизија е независен организационен дел во рамките на Банката кој ги спроведува своите активности во согласност со Законот за банките на Р. Северна Македонија и друга законска регулатива применлива во Р. Северна Македонија, Статутот на Банката, Принципите и Меѓународните стандарди на ИА за професионална пракса на внатрешната ревизија, Кодексот на Етика, Етички кодекс на банката, Кодексот на корпоративно управување и Политиката и интерните акти на ДВР.

ДВР во извршувањето на своите должности, е одговорна и функционално поставена пред Надзорниот одбор и Одборот за ревизија, а комуникација има освен со овие органи и со Управниот Одбор, средниот менаџмент, како и со вработените од организационите делови опфатени со ревизијата која се спроведува.

Дирекцијата за внатрешна Ревизија работи согласно Годишен План за работа кој содржи планирани ревизии и други активности на ревизорите, како и планиран период на спроведување на секоја ревизија или друг вид на активност. До крајот на Април 2023 г. Дирекцијата работеше според Годишен План за работа за 2023 г., кој во Октомври 2023 г беше ревидиран т.е беше направена измена и дополна на Планот како последица на промената на човечките ресурси од Мај 2023 и дополнителна обврска за задолжителна ревизија за кредитните посредници.

Во текот на 2023 година согласно Годишниот план, Дирекцијата ги насочи своите активности кон:

- комплетирање на ревизиите префрлени од 2022 година;
- спроведување на ревизии планирани за 2023 година вклучително и ИТ ревизии и консултативни ангажмани на барање на Управниот одбор на банката
- оцена на преземените активности на Банката за постапување по препораките од НБРСМ кои се дел од Акциски план доставен до НБРСМ;

- проверка на статусот на имплементација на препораките од спроведени ревизии на Халк Банк Турција и надворешниот ревизор;
- проверка на статусот на имплементација на зададени препораки од спроведените ревизии од Дирекцијата за внатрешна ревизија;
- Изработка на квартални извештаи за прв и трет квартал за 2023, Полугодишен извештај со 30.06.2023 и Годишен извештај за спроведените активности на ДВР во 2022г.;
- Ревидирање на интерните акти за работа на ДВР;
- Само процена на квалитетот на функцијата на внатрешна ревизија која беше предмет на надворешна валидација
- изработка на месечни извештаи за работењето на Дирекцијата во текот на 2023 г.;
- како и други активности кои се во функција на подобро работење на Дирекцијата, како и на Банката во целина.

Во рамките на секоја од извршените поединечни ревизии, Дирекцијата вршеше оценка на:

- оцена на адекватноста и ефикасноста на системите на внатрешна контрола;
- оцена на спроведување на политиките и процедурите за управување со ризиците;
- оцена на поставеноста на информативниот систем и оценка на адекватноста на имплементираните контроли во информациските системи во зависност од проценетиот ризик;
- оцена на точноста и веродостојноста на трговските книги и финансиските извештаи;
- проверка на точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето во согласност со прописите;
- следење на почитувањето на прописите, етичкиот кодекс, политиките и процедурите, вклучително и на Стандардот за управување со квалитет (ISO 9001);
- оцена на системите за спречување на перење пари;
- оцена на услугите што банката ги добива од кредитните посредници;
- оцена на усогласеноста на начинот на спроведување на наградувањето во банката со правилата и критериумите пропишани во политиката за наградување;
- проверка дали банкарските ресурси се користат ефикасно и дали се соодветно заштитени

Во текот на годината бројот и структурата на ревизорите во Дирекцијата се промени, со тоа што од 01.05.2023 еден постар ревизор е прераспределен во Дирекцијата за внатрешна контрола.

Заклучно со 31.12.2023 година, Дирекцијата брои вкупно седум ревизори (двајца помлади ревизори, двајца ревизори и еден постар ревизор, еден ИТ ревизор и ВД Директор на Дирекцијата).

Во согласност со политиката на Банката за континуиран професионален развој на вработените, во текот на 2023 год. ревизорите од Дирекцијата посетуваа семинари/обуки од областа на ревизијата организирани од истакнати институции и здруженија во Р.Северна Македонија и странство. Овие вработени исто така, посетуваа и интерни обуки и тренинзи одржани од страна на неколку дирекции на Банката во врска со промените кои се направени во нивните деловни активности во насока на подобрување на квалитетот на процесите, ефикасноста на системите на интерни контроли или интерните акти со кои се регулираат овие процеси.

Во текот на 2023 г Дирекцијата изработи Стратегиски план и Годишен план за 2024 г согласно Методологијата за изработка на годишен план на база оценка на ризиците во форма на матрица имајќи ги во предвид барањата од законската регулатива.

13. Дирекција за внатрешна контрола

Дирекцијата за внатрешна контрола претставува посебен организационен дел во Банката која за своето работење е одговорна пред Управниот Одбор, а секојдневно соработува со Директорите на Секторите и Дирекциите како и со контролираните страни.

Главните цели, организационата поставеност и линии на известување, обврските, одговорностите и овластувањата на Дирекцијата за внатрешна контрола се опишани и дефинирани во Политиката на Дирекцијата.

Дирекцијата за внатрешна контрола претставува дел од севкупниот систем на интерни контроли (СИК) и помага на банката и придонесува за постигнување на ефективен СИК, преку спроведување на следните главни активности:

- Учество и помош во дизајнот и континуирано подобрување на компонентите на СИК, интерните контролни активности и како тие треба да се спроведуваат, заедно со менаџментот на релевантните организациони делови;
- Континуиран мониторинг на имплементација на интерни контролни активности во процесите;
- Зголемување на свесноста на вработените за интерните контроли и нивната улога во СИК со континуирано промовирање на бенефитите на силен СИК;
- Предлагање на измени на СИК и интерните контролни активности со цел нивно подобрување и
- Спроведување на внатрешни контроли според годишниот план за работа на Дирекцијата.

Дирекцијата за внатрешна контрола во 2023 година спроведе контрола во 27 филијали теренски и во сите филијали континуирано вонтеренски вршеше проверка преку систем. Спроведени се и 8 вонредни истраги според барањата на Менаџментот.

Дирекцијата работи според усвоен годишен план од Надзорниот Одбор на Банката, според кој главно Филијалите ќе бидат предмет на внатрешна контрола (теренски и позадински) како и континуирани контроли што се вршат системски на ниво на цела банка.

Вработените во Дирекцијата се учесници на обуки и семинари и како обучувачи и како посетители од областа поврзани и Контролни процеси и интерни контроли.

Работењето на ова Дирекција, реализацијата на нејзините цели и спроведување на нејзините задачи ќе придонесе за подобрување на ефикасноста и ефективноста на целокупниот систем на внатрешни контроли на банката.

14. Финансиски план на Банката

Реализација на финансискиот план за 2023

Реализација на Билансот на состојба за 2023

Во однос на реализација на Финансискиот План за 2023 година нотирани се следните ефекти:

- Вкупната актива на Банката заклучно со 31.12.2023 година благо ја надминува Буџетираната актива за 2023 година, односно реализираната вкупна актива во однос на буџетираната изнесува 107,3%;
- Ликвидната актива е на ниво од 148,1% од планираното ниво на 31.12.2023 година;
- Хартиите од вредност се на ниво од 111,0% од планираното ниво на 31.12.2023;
- Планираната цел во однос на кредитите е реализирана благо под проектираниот износ, односно изнесува 98,8%. Реализацијата на портфолиото на корпоративни клиенти е остварено со 106,4%, реализацијата на портфолиото на кредити на население е остварено со 89,8%;

- Вкупните депозити на Банката се со реализација од 109,5%. Позицијата „Депозити од Банки и Финансиски институции,, е поголема од планираната односно изнесува 119,0%, додека „Депозити од клиенти,, изнесува 107,8%;
- Депозитите на клиентите се поголеми од планираните цели за 7,8%. Депозитите на население се над планираните за 1,6%. Во однос на депозитите на компаниите реализацијата на буџетските цели е за 15,6% поголема во однос на планираното;
- Позицијата Позајмици (Кредитни линии) е под планираното ниво за 14,2%;
- Акционерскиот капитал е за 1,2% над планираното ниво за 2023 година.

Реализација на Билансот на успех за 2023

- Нето приходите од камата се над планираните цели за 27,5% главно поради приходите од камата кои се за 23,0% повисоки од планираните;
- Приходите од провизии и надоместоци се под планираното ниво за 2023 година за 5,9%;
- Нето резултатот од тргување е над планот за 39,1% во најголем дел поради остварени приходи од курсни разлики;
- Вкупните оперативни трошоци се над планираните за 1,8%;
- Трошоците за вработени се над планираното ниво за 0,5%, останатите оперативни трошоци се 2,9% над планираното;
- Оперативната добивка пред резервација е повисока од планираната за 51,6%;
- Резервациите за кредитното портфолио се над планираните за 185,1%, додека нефункционалните кредити се на ниво од 2,2% од вкупното портфолио;
- Нето добивката е над планираното ниво за 12,3%.

Финансиски План за 2024 по последен Буџет

Согласно Финансискиот план за 2024 година, вкупните средства на Банката треба да се зголемат за 9% во однос на 2023 година и да изнесуваат околу 1.737 милиони евра.

Најголемата позиција во средствата на Банката – кредити на комитенти, во 2024 година се планира да достигнат вредност од 1.152 милион евра или пораст од 13,3%.

Во делот на депозити на клиенти, Банката во 2024 година планира пораст на депозитите за 10,5% во однос на 2023, односно депозити на клиенти на крајот на 2024 година да изнесуваат 1.127 милиони евра.

Оперативните приходи во 2024 година, изразени преку нето приход од камата, нето приход од провизии, приходи од курсни разлики и категоријата други приходи, планирано е да изнесуваат 83,5 милиони евра што е за 8,5% повеќе во однос на 2023 година.

Поголеми активности се планираат во зголемување на приходите, провизии, приходи од курсни разлики во делот на активности на девизен пазар и севкупно зголемено девизно работење и категоријата други приходи.

Оперативните расходи во 2024 година се планирани во износ од 41,0 милиони евра и зголемување од 12,7% во однос на 2023 година. Зголемувањето е во функција на зголемените планирани активности на Банката и редовните зголемени фиксни трошоци на Банката.

Оперативната добивка на банката во 2024 година се планира да изнесува 42,5 милиони евра, односно зголемување во однос на 2023 година за 4,8%.

По одбивањето на трошокот за новите резервации за кредитното портфолио и превземените средства, добивката пред оданочување согласно проекциите ќе изнесува 31,7 милиони евра.

15 . Деловен потфат на Банката

Цели и задачи на деловниот потфат на Банката

ХАЛКБАНКА следејќи ги пазарните текови, притоа грижејќи се да ги оствари барањата на клиентите, кредиторите и акционерите, во наредниот период ќе се ангажира да ги оствари следните цели и задачи:

- зголемување на ефикасноста на банкарските функции;
- прераснување во целосно Дигитална Банка;
- проширување на дистрибутивната мрежа;
- развој на нови производи согласно потребите на клиентите и актуелните трендови на пазарот;
- зголемување на продажбата на производи;
- зголемување на учеството на пазарот;
- преземање позитивни чекори во секое од еколошкото, социјалното и корпоративното управување (ESG) преку посветеност кон демонстрација на реални, опипливи активности и резултати;
- вработување на персонал, обука и наградување.

16. Примања на членовите на Надзорниот одбор

Вкупниот износ на примања на членовите на Надзорниот одбор за 2023 – та година изнесува 6.665 илјади денари, што ги опфаќа вкупните бруто примања на членовите на НО.

17. Надомест на извршните директори

Вкупниот износ на примања на членовите на Управниот одбор за 2023 – та година изнесува 31.831 илјади денари, што ги опфаќа вкупните бруто примања на членовите на УО.

Подолу во точка “Информации и податоци за спроведување на Политиката на наградување на Банката” дадена е табела со износите на примањата на Управниот одбор поделени според фиксен и варијабилен дел.

18. Извештај за корпоративно управување на Халкбанк АД Скопје

Корпоративното управување во банка претставува збир од заемни односи меѓу Акционерите на Банката, Надзорниот одбор, Управниот одбор, другите Лица со посебни права и одговорности и останатите заинтересирани лица, преку кои се воспоставуваат соодветна организациска структура и соодветни механизми за дефинирање на целите на банката и за нивно остварување и следење. Тоа подразбира дефинирање на правата и одговорностите на овие лица, а особено на тоа како Надзорниот и Управниот одбор:

- ја дефинираат деловната политика на банката;
- вршат надзор на работењето на Банката, односно раководат со секојдневното работење на Банката;
- Ги штитат интересите на депонентите, ги исполнуваат обврските кон акционерите и ги имаат предвид интересите на останатите заинтересирани лица;
- воспоставуваат корпоративна култура и вредности;
- вршат избор на вработените и го следат нивното работење;
- ги воспоставуваат функциите на контрола на Банката.

Под „корпоративна култура и вредности“ се подразбираат правила и стандарди со кои се овозможува одговорно и етичко постапување во процесот на комуникацијата со заинтересираните лица, при распределбата на ресурсите заради исполнување на деловната политика на банката, во развојот на човечките ресурси и во процесот на одлучување во секојдневното работење на Банката.

Под „заинтересирани лица“ се подразбираат депонентите, акционерите, другите доверители на Банката, инвеститорите, регулаторните и супервизорските органи, надворешните институции за кредитен рејтинг, Фондот за осигурување на депозити, друштвата за ревизија, медиумите и други субјекти кои имаат интерес за работењето на Банката.

Корпоративното управување, во најширока смисла, се однесува на начинот на кој се воспоставува рамнотежа на интересите кои во однос на Банката постојат помеѓу различни лица и ентитети. Со него се означува системот преку кој се дефинираат и постигнуваат целите на Банката, се проценуваат нејзините ризици и се одбираат начини за остварување на добри перформанси преку стандардизација на процесите, која се заснова врз принципите на одговорност, транспарентност и контрола во одлучувањето, секојдневното работење и известувањето за состојбите во компанијата.

Акционерска структура на Банката

Основната главнина на ХАЛК БАНКА А.Д Скопје изнесува 12.846.910.000 денари, поделена на вкупно 1.284.691 обични акции со право на глас, со номинална вредност од 10.000 денари по акција. Банката има вкупно 11 акционери евидентирани во акционерската книга на Банката што се води во Централниот Депозитар за Хартии од Вредност на Република Северна Македонија од кои 5 физички лица и 6 правни лица.

Акционер со учество над 5% од акциите со право на глас е ХАЛК БАНКАСИ А.Ш. ИСТАНБУЛ со вкупно 1.279.905 обични акции односно 99,63% од вкупниот број на акции.

Претставници на ХАЛК БАНКАСИ А.Ш. ИСТАНБУЛ во Надзорниот одбор се г-дин Осман Арслан – Претседател на Надзорниот одбор, г-дин Илхан Болукбаш - член на Надзорен одбор, г-дин Олџај Атлиоглу - член на Надзорен одбор, г-дин Фатих Шахбаз - член на Надзорен одбор и г-дин Хасан Гокхан Килич - член на Надзорен одбор.

Обичните акции ги даваат на нивните сопственици следните права: право на глас, така што една обична акција дава право на еден глас во Собранието на Банката, право на дивиденда согласно одлуката на Собранието на Банката и право на исплата од остатокот од ликвидациската, односно стечајната маса на Банката.

Собрание на акционери

Во текот на 2023 година беа одржани 3 (три) Собранија на акционери од кои едно Генерално и две вонредни собранија на акционери.

На Вонредното Собрание на акционери одржано на ден 24.02.2023 година се одлучуваше за усвојување на: Записникот од Вонредното Собрание на акционери на Халк Банка А.Д. Скопје одржано на ден 04.11.2022 година и Одлука за преименување на член на Надзорен Одбор.

На Годишното Собрание на Акционери одржано на 30.06.2023 година се одлучуваше за усвојување на: Записникот од Вонредното Собрание на акционери на Халк Банка А.Д. Скопје одржано на ден 24.02.2023 година; Годишниот извештај за 2022 година и писмено мислење на Надзорниот одбор; Усвојување на единечна и консолидирана Годишна сметка на банката за 2022 година; Единечни и консолидирани Финансиски извештаи на Банката за 2022 година, подготвени согласно сметководствената регулатива на Република Северна Македонија, Меѓународните стандарди за финансиско известување и Меѓународните сметководствени стандарди, ревидирани од друштвото за ревизија; Извештајот на Друштвото за ревизија за 2022 година и писмено мислење за истиот од Надзорниот одбор; Одлуката за употреба и распоредување на остварената добивка за годината која завршува на 31 декември 2022 година; Одлука за зголемување на основната главнина на Халк Банка А.Д. Скопје со издавање на акции по пат на приватна понуда со XX-та емисија на акции на институционален инвеститор, Одлука за измена и дополнување на Статутот на Халк Банка А.Д. Скопје и Одлука за одобрување на извештајот за работа на Надзорниот одбор во 2022 година од аспект на поединечни членови и колективно.

На Вонредното Собрание на акционери одржано на ден 13.10.2023 година се одлучуваше за усвојување на: Записникот од Годишното Собрание на акционери на Халк Банка А.Д. Скопје одржано на ден 30.06.2023 година и Одлука за избор на Друштво за ревизија на Халк Банка АД Скопје за

2023 година, Одлука за усвојување на измените и дополнувањата на Статутот на Халк Банка А.Д. Скопје и Одлука за именување/реименување на член/ови на Надзорен Одбор.

Информации и податоци за составот, надлежностите и функционирањето на Надзорниот одбор, Управниот одбор и на останатите органи на Банката

18.1 Информации за бројот и составот на органите на Банката

Информации за бројот и составот на Надзорен Одбор

Во 2023 година Надзорниот одбор на Халк Банка А.Д. Скопје работеше во следниот состав:

- Г-дин Осман Арслан, Претседател на Надзорен одбор;
- Г-дин Илхан Болукбаш, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Олцај Атлиоглу, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Фатих Шахбаз, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Хасан Гокхан Килич, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Борис Петровски, Независен член на Надзорен одбор;
- Г-ѓа Биљана Ангелова, Независен член на Надзорен одбор.

Од страна на Собранието на акционери на 24 февруари 2023 година г-дин Хасан Кокхан Килич е реименуван за член на Надзорниот Одбор, согласноста е издадена од страна на Народна Банка на РСМ на 12 мај 2023 година (примено во Банката на 15 мај 2023 година) и уписот во Централниот регистар на РСМ е извршен на 18 мај 2023 година.

Со истекот на третиот последователен мандат на независниот член на Надзорниот одбор г-дин Борис Петровски на ден 02 октомври 2023 година и уписот на промена во Централниот регистар на РСМ од 06 октомври 2023 година, Надзорниот одбор продолжи со работа во следниот состав:

- Г-дин Осман Арслан, Претседател на Надзорен одбор
- Г-дин Илхан Болукбаш, член на Надзорен одбор
- Г-дин Олцај Атлиоглу, Член на Надзорен одбор
- Г-дин Хасан Гокхан Килич, член на Надзорен одбор
- Г-дин Фатих Шахбаз, член на Надзорен одбор
- Г-ѓа Биљана Ангелова, Независен член на Надзорен одбор

Од страна на Собранието на акционери на 13 ноември 2023 година г-дин Осман Арслан е реименуван за член на Надзорниот Одбор, додека г-ѓа Сејдефа Џафче е именувана за независен член на Надзорен Одбор. На истата седница, а врз основа на Одлуката за измени и дополнувања на Статутот со зголемувањето на бројот на членови на Надзорниот одбор, г-дин Реџеп Сулејман Оздил е именуван за член на Надзорниот одбор.

Од страна на Банката, поднесено е барање до Народна Банка за издавање на претходна согласност за (ре)именување членовите на Надзорниот одбор на Халк Банка А.Д. Скопје при што заклучно 31.12.2023 година постапката се уште трае.

Во текот на 2023 година Надзорниот одбор на Банката одржа 21 седници, во седиштето на Халк Банка АД Скопје или преку телеконференциска или видеоконференциска врска или дописи по електронски пат.

Информации за бројот и составот на Управниот Одбор

Во текот на 2023 година Управниот одбор на Банката започна да работи во следниот состав:

1. Д-р Билал Суџубаши - Главен Извршен директор;
2. Г. Турхан Адеми - Извршен директор;
3. Г. Томче Тасевски - Извршен Директор;
4. Г- ѓа Букет Геречџи - Извршен Директор.

На ден 25.09.2023 година од страна на Надзорниот одбор беа донесени Одлуки за разрешување на членовите на Управниот одбор г-дин Турхан Адеми, г-ѓа Букет Геречџи и г-дин Томче Тасевски, а кои стапија во сила од 02.10.2023 година. Согласно Одлуката донесена на Надзорниот Одбор, Г-дин Турхан Адеми ќе продолжи да ја извршува функцијата член на Управен одбор, Извршен Директор се до добивање на претходна согласност од Народна Банка за новоименуваниот член на Управен одбор односно со исполнување на законски пропишаниот минимум согласно член 92 од Законот за банки.

На истата седница донесени се одлуки за именување на нови членови на Управниот одбор. Од страна на Банката, поднесено е барање до Народна Банка за издавање на претходна согласност за именување на новите членови на Управен одбор на Халк Банка А.Д. Скопје при што заклучно 31.12.2023 година постапката се уште трае.

На 25.09.2023 година од страна на Надзорниот одбор беше донесена Одлука за измена на Одлуката за поделба на надлежностите и одговорностите помеѓу Претседателот на Управниот одбор и членовите на Управниот одбор на Банката од 16.05.2019 година и од 17.12.2019 година. Оваа Одлука е од времен карактер и истата ќе се применува се до добивањето на претходната согласност од Народна Банка за измена и дополнување на Статутот и претходните согласности за именување на членови на Управниот одбор на Банката. Согласно Одлуката:

1. Претседателот на Управниот Одбор на Банката, Г-дин Билал Суџубаши го координира работењето на организационите делови кои се под надлежност на членовите на управниот одбор и е надлежен за односите со јавност, но не е вклучен и надлежен од организацискиот дел кој го покрива финансиското работење и управувањето со ризиците.
2. Претседателот на Управен Одбор на Банката, Г-дин Билал Суџубаши е надлежен и одговорен за:
 - Сектор за маркетинг
 - Дирекција за маркетинг и продажба на корпоративни клиенти
 - Дирекција за маркетинг и продажба на мали и средни претпријатија
 - Дирекција за маркетинг на население
 - Дирекција за алтернативни канали и дистрибуција – маркетинг
 - Дирекција за управување со депозити
 - Сектор за операции и информациски системи
 - Дирекција за информациски системи и техничка поддршка
 - Дирекција за платен промет во земјата/Операции
 - Дирекција за платен промет во странство
 - Дирекција за кредитни и депозитни операции
 - Дирекција за алтернативни канали и дистрибуција - операции
3. Членот на Управен Одбор на Банката, Г-дин Турхан Адеми е надлежен и одговорен за:
 - Сектор за кредитирање

- Дирекција за кредитирање на корпоративни клиенти и кредитирање на мали и средни претпријатија
 - Дирекција за кредитирање на население
 - Сектор за средства, ликвидност и меѓународно банкарство
 - Дирекција за меѓународно банкарство и финансиски институции
 - Дирекција за управување со средства, ликвидност и тргување
 - Дирекција за управување со готовина
 - Сектор за човечки ресурси и организација
 - Дирекција за човечки ресурси, организација и обука
 - Дирекција за административни работи
 - Сектор за финансиско управување и планирање
 - Дирекција за финансиско управување, планирање и известување
 - Дирекција за сметководство
 - Дирекција за кредитна анализа
 - Сектор за наплата на ризични побарувања, правни работи и сигурност на информативните системи
 - Дирекција за наплата на ризични побарувања
 - Дирекција за правни работи
 - Дирекција за сигурност на информативните системи
- Самостојни Дирекции со контролна функција:
- Дирекција за внатрешна контрола
 - Дирекција за управување со ризици
 - Дирекција за усогласеност со прописи и СППифТ

Со Одлуката за измена на организациона шема и Одлуката за поделба на надлежностите и одговорностите помеѓу Претседателот на Управниот одбор и членовите на Управниот одбор на Банката кои ќе стапат во сила и ќе се применуваат со издавањето на решение за претходна согласност за измена и дополнување на Статутот на Халк Банка АД Скопје и претходните согласности за именување на членови на Управниот одбор на Банката од страна на НБРСМ, се предвидува следната поделба на надлежности:

1. Претседателот на Управниот Одбор на Банката го координира работењето на организационите делови кои се под надлежност на членовите на управниот одбор и е надлежен за областа на корпоративните комуникации и Кабинетот на Управен одбор, но не е вклучен и надлежен од организацискиот дел кој го покрива финансиското работење и управувањето со ризиците.

2. Членот на Управен Одбор на Банката е надлежен и одговорен за:

- Сектор за управување со ризици и финансиско управување
 - Дирекција за финансиско управување, планирање и известување
 - Дирекција за сметководство и даноци
 - Дирекција за управување со ризици
- Сектор за следење на кредитен ризик, наплата на ризични побарувања и правни работи
 - Дирекција за следење на кредитниот ризик и интензивен третман на клиенти
 - Дирекција за наплата на ризични побарувања
 - Дирекција за правни работи
 - Дирекција за кредитни политики и кредитна анализа
- Сектор за човечки ресурси и организација
 - Дирекција за човечки ресурси, организација и обука
 - Дирекција за административни работи

3. Членот на Управен Одбор на Банката е надлежен и одговорен за:

- Сектор за кредитирање
 - Дирекција за кредитирање на корпоративни клиенти и кредитирање на мали и средни претпријатија
 - Дирекција за кредитирање на население
- Сектор за операции
 - Дирекција за платен промет во земјата/Операции
 - Дирекција за платен промет во странство
 - Дирекција за кредитни и депозитни операции
 - Дирекција за дигитално банкарство – операции
 - Дирекција за операции со готовина
- Сектор за информациски системи
 - Дирекција за инфраструктурна поддршка
 - Дирекција за развој и одржување на софтвер
 - Дирекција за проектен менаџмент

4. Членот на Управен Одбор на Банката е надлежен и одговорен за:

- Сектор за меѓународно банкарство и средства и ликвидност
 - Дирекција за меѓународно банкарство и финансиски институции
 - Дирекција за средства и ликвидност и управување со актива и пасива
- Сектор за маркетинг и дигитално банкарство
 - Дирекција за маркетинг и продажба на корпоративни клиенти
 - Дирекција за маркетинг и продажба на мали и средни претпријатија
 - Дирекција за маркетинг на население
 - Дирекција за дигитално банкарство – маркетинг
 - Дирекција за управување со депозити

5. Управниот одбор е надлежен и одговорен за:

- Дирекцијата за сигурност на информативните системи
- Дирекција за усогласеност со прописи и СППиФТ
- Дирекцијата за внатрешна контрола
- Независно одделение за заштита на лични податоци

Информации за бројот и составот на Одбор за ревизија

Согласно Законот за Банките, мнозинството членови на Одборот за ревизија се избрани од редот на членовите на Надзорниот одбор, а еден член е независен.

Работењето на Одборот за ревизија на Банката во 2023 година започна и продолжи во следниот состав:

1. Г-дин Фатих Шахбаз, Претседател на Одборот за ревизија и член на Надзорен одбор
2. Г-дин Олцај Атлиоглу, член на Одборот за ревизија и член на Надзорен одбор;
3. Г-дин Хасан Гокхан Килич, член на Одборот за ревизија и член на Надзорен одбори;
4. Г-ѓа Биљана Ангелова, член на Одборот за ревизија и независен член на Надзорен одбор;
5. Г-дин Ненад Рангеловиќ, надворешен член на Одборот за ревизија.

Во текот на 2023 година, Одборот за ревизија одржа 4 седници во седиштето на Халк Банка АД Скопје или преку телеконференциска, видеоконференциска врска или преку дописи по електронски пат.

Во рамки на седниците Одборот разговараше за важни прашања во врска со активностите и резултатите на банката, како што се: Извештај на Дирекцијата за внатрешна ревизија од спроведената оценка на преземените активности на Банката во однос на Акцискиот план доставен до НБРСМ на 21.10.2022 со рок за имплементација до 31.12.2022 година, 30.03.2023 година, 30.06.2023 година и 30.09.2023 година; Финансиски извештаи на Банката за 2022 година и Извештај на Друштвото за ревизија Грант Торнтон ДОО Скопје; Годишни, Полугодишни и Квартални Извештаи за работењето на Дирекцијата за внатрешна ревизија; Предлог за назначување на друштво за ревизија за Халк Банка АД Скопје за 2023 година и 31.03.2024 година; Измени и дополнување на интерната регулатива на Дирекцијата за внатрешна ревизија како и Одлука за Измена и дополнување на Годишниот план на Дирекцијата за внатрешна ревизија за 2023 година; Одлука за усвојување на буџетот на Дирекцијата за внатрешна ревизија за 2024 година; Одлука за

усвојување на Стратегискиот и Годишниот план на Дирекцијата за внатрешна ревизија за 2024 година; Извештај за самооценка на квалитетот на внатрешна ревизија и Извештај за валидација на самопроцената на Дирекцијата за внатрешна ревизија.

Исто така, во текот на седниците дискутирани беа важни точки во врска со: Годишен Извештај за работењето на Дирекцијата за внатрешна ревизија за 2023 година, Полугодишен Извештај од Дирекцијата за контрола на усогласеност со прописите, СПП и ФТ за периодот од Јули до Декември 2022 година, Годишен Извештај за проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам во Халк Банка АД Скопје за 2022 година, Полугодишен Извештај од Дирекцијата за контрола на усогласеност со прописите, СПП и ФТ за периодот од Јануари до Јуни 2023 година, Извештаи на Одборот за управување со ризици, Годишни и полугодишни извештаи за работењето на Одборот за ревизија и Квартални Известувања за работењето на Одборот за ревизија.

Информации за бројот и составот на Одборот за Управување со ризици

Согласно Законот за Банки и Статутот на Халк Банка АД Скопје, Одборот за управување со ризици се состои од седум (7) члена. Мандатот на членовите на Одборот за управување со ризици изнесува 2 години.

Членовите на Одборот за управување со ризици се избирани од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во банката.

Сите членови на Одборот за управување со ризици, имаат соодветно искуство во областа на финансиите и банкарството.

Во 2023 година, Одборот за управување со ризици започна да ги извршува активностите во следниот состав:

1. Г-дин Томче Тасевски, Претседател на Одборот за Управување со ризици и член на Управниот Одбор на Банката;
2. Г-дин Турхан Адеми, член на Одборот за Управување со ризици и член на Управниот Одбор на Банката;
3. Г-дин Владимир Давчев, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Дирекцијата за управување со ризици;
4. Г-дин Кирил Бухов, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за операции и информациски системи;
5. Г-ѓа Дерја Хамза Сефери, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за наплата на ризични побарувања, правна служба и информациска сигурност;
6. Г-дин Беркан Имери, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за Финансиско управување, планирање и известување;
7. Г-ѓа Марија Кироска-Јовческа, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за кредитирање.

Согласно измените во составот на Управниот Одбор, а врз основа на Одлуките на Надзорниот Одбор на Банката донесени на 25.09.2023 година и стапија на сила на 02.10.2023 година, Одборот за управување со ризици продолжи да работи во следниот состав:

1. Г-дин Турхан Адеми, Заменик Претседател на Одборот за Управување со ризици и член на Управниот Одбор на Банката;
2. Г-дин Владимир Давчев, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Дирекцијата за управување со ризици;
3. Г-дин Кирил Бухов, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за операции и информациски системи;
4. Г-ѓа Дерја Хамза Сефери, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за наплата на ризични побарувања, правна служба и информациска сигурност;
5. Г-дин Беркан Имери, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за Финансиско управување, планирање и известување;
6. Г-ѓа Марија Кироска-Јовческа, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за кредитирање.

Одборот за управување со ризици во 2023 година работеше и одлучуваше во рамките на своите надлежности утврдени со Статутот и другите акти на Банката и со законската и подзаконската регулатива и редовно на своите седници разгледуваше информации, анализи, извештаи, прегледи, за изложеност на Банката на поодделни ризици изработени од службите во Банката кои вршат оценка на ризиците.

Во 2023 година Одборот за управување со ризици одржа 52 седници.

Одборот за управување со ризик своите активности ги извршуваше согласно планот за работа кој што се утврдува на почетокот на секоја година, со цел да се обезбеди поголема ефикасност во работата на Одборот од аспект на навремено добивање на квалитетни информации и материјали за одржување на седниците. Во зависност од актуелноста на одредени настани на седниците покрај точките утврдени со планот се разгледуваа и други точки.

Одборот за управување со ризици на седниците вршеше анализа и оценка на извештаите за изложеност на ризик на банката од аспект на најмалку следниве видови ризици:

- Кредитен ризик вклучувајќи и ризик на земјата;
- Ликвидносен ризик;
- Валутен ризик;
- Пазарен ризик;
- Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности;
- Изложеност на банката на ризик од концентрација;
- Оперативен ризик;
- Стратегиски ризик;
- Адекватност на капиталот
- Ризик од СПП и ФТ.

На одржаните седници Одборот за управување со ризици донесе заклучоци, а носеше и препораки и инструкции во врска со појавените ризици во тековното работење на Банката.

На квартално ниво на седниците на Одборот за управување со ризици се разгледуваа: извештаи за следење на репутациски ризик; извештаи за информациска сигурност; додека на полугодишно ниво ги разгледуваше и извештаите за стрес тест на изложеноста на кредитен, валутен, ликвидносен и каматен ризик. На годишна основа, Одборот за управување со ризици ги разгледува ПИК и ПИЛ извештаите.

На седниците на Одборот за управување со ризици покрај горенаведените материјали се разгледуваа и други материјали по барање на членовите на Одборот за управување со ризици во врска со следење и оценка на степенот на ризиците на кои е изложена Банката во тековното работење. Исто така Одборот за управување со ризици го следеше исполнувањето на препораките на Народната Банка, како и измените и дополнувањата на прописите на Народна Банка кои се однесуваа на управувањето со ризици и редовно и ажурно вршеше усогласување на актите на Банката преку предлози за измени и дополнувања или со ревидирање на политиките за управување со ризици, процедурите и другите акти со кои се уредува управувањето со поделни видови ризици.

18.2. Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на органите на Банката

Согласно член 83 став 2 од Законот за Банки, членовите на органите на Банката, како лица со посебни права и одговорности не може да биде:

- 1) член на Советот на Народната Банка;
- 2) вработено во Народната Банка;
- 3) на кое му е изречена прекршочна санкција, или казна забрана за вршење професија, дејност или должност;
- 4) кое не поседува репутација со што може да биде загрозувано сигурното и стабилното работење на Банката;

5) кое не ги почитува одредбите од Законот за Банки и прописите донесени врз основа на Законот за Банки и/или не ги спроведувало или не ги спроведува и/или постапувало или постапува спротивно на мерките изречени од гувернерот, со што биле или се загрозени сигурноста и стабилноста на Банката;

6) член на надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија и управен одбор на друга Банка или вработен во друга Банка или

7) кое извршувало функција на лице со посебни права и одговорности во Банка или друго правно лице во кое била воведена администрација или над кое е отворена стечајна или ликвидациона постапка, освен доколку недвосмислено, врз основа на расположливите документи и податоци се утврди дека лицето не придонело за настанување на условите за воведување на администрација, стечајна или ликвидациона постапка или функцијата ја вршело непосредно пред или по настанување на причините кои довеле до воведување на администрација, отворање на стечај или спроведување на ликвидациона постапка.

За лице кое не поседува репутација ќе се смета и лице кое е осудено со правосилна судска пресуда на безусловна казна затвор над шест месеци, се додека траат правните последици од пресудата и/или доколку членот на Управен одбор има соработник којшто е осуден со правосилна судска пресуда на безусловна казна затвор над шест месеци, додека траат правните последици од пресудата.

Член на надзорен одбор на Банка може во исто време да биде и:

- член на еден орган на управување и на еден орган на надзор, односно да извршува една функција на извршен и една функција на неизвршен член на одбор на директори во небанкарски финансиски институции или нефинансиски институции или

- член на три органи на надзор, односно да извршува три функции на неизвршен член на одбор на директори на небанкарски финансиски институции или нефинансиски институции.

Член на управен одбор на банка може во исто време да биде и член на најмногу два органи на надзор односно неизвршен член на одбор на директори во најмногу две небанкарски финансиски институции или нефинансиски институции.

Член на управен одбор на банка не може да биде и лице кое е управител, член на управен одбор или извршен член на одбор на директори во кое било домашно или странско трговско друштво.

Горенаведените ограничувања не се однесуваат на членство во органи на непрофитни организации на волонтерска основа, без надоместок и во органите на трговски друштва кои припаѓаат на иста Банкарска група во Р.С. Македонија или во странство.

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Надзорниот Одбор на Банката

Членовите на Надзорниот одбор ги именува Собранието на Банката со одлука која влегува во сила по добивањето на согласност од Гувернерот на НБРСМ.

Согласно Статутот на Банката мандатот на членовите на Надзорниот Одбор трае 4 години.

Во постапката за именување на членови на Надзорниот одбор на Банката, Собранието на акционери особено ги зема во предвид законските одредби според кои член на Надзорен Одбор не може да биде лице вработено во Банката, а најмалку една четвртина од членовите на Надзорниот одбор на Банката треба да бидат независни членови. Членовите на Надзорниот Одбор имаат минимум високо образование, познавање на прописите од областа на банкарството и/или финансиите, правилата за добро корпоративно управување, познавање на финансиската индустрија и опкружувањето во кое делува Банката, искуство кое придонесува за стабилно, сигурно и ефикасно управување и надзор над работењето на Банката, поседуваат чесност, компетентност, способност за независна оценка и силен личен интегритет, го познаваат профилот на ризичност на Банката, ја разбираат улогата на член на Надзорен Одбор во корпоративното управување во Банката, го познаваат регулативното опкружување, се грижат за воспоставување и одржување на професионални односи со надлежните супервизорски и регулаторни институции, поседуваат соодветни знаења и искуство за извршување на своите надлежности, избегнуваат судир на интереси итн.

Исто лице не може да биде независен член на надзорниот одбор подолго од три последователни мандата.

Во случаите кога банката, како дел од банкарска група, спроведува политики на групата, членовите на надзорниот одбор треба да обезбедат тие политики да се соодветни за банката и да се во согласност со законите на Република Северна Македонија и стандардите на Народната банка.

Надзорниот одбор е должен да изврши оценка на соодветноста на членот/кандидатот за член на Надзорен одбор пред секое именување на нов член, пред преименување и еднаш годишно.

Со Политиката за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Надзорниот одбор се опфатени правилата за начинот на избор на членови на Надзорниот одбор, следење на нивното работење, оценувањето, дополнителните критериуми за (ре)именување, обучување како и нивното разрешување од функцијата член на Надзорен одбор.

Согласно Статутот на Банката, мандатот на членовите на Надзорниот одбор може да престане и пред истекот во случај ако се исполнети условите кои оневозможуваат назначување на член, ако Гувернерот на НБРСМ ја повлече согласноста за именување на член, по лично писмено барање и во други случаи утврдени со Закон. Во случај на престанување на мандатот, привремена спреченост за работа, давање оставка или друго неочекувано отсуство на членот на Надзорен одбор, на првата или најдоцна втората редовна седница, Надзорниот одбор ќе го разгледа прашањето и ќе донесе заклучок во однос на именување на нов член на Надзорен одбор како и предлог за свикување на собрание на акционери. Заклучокот и барањето за свикување на седница на собрание на акционери се доставува до Дирекцијата за содружништва на Халк Банкаси АШ и до мнозинскиот акционер за понатамошно постапување.

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Управен Одбор

Членовите на Управниот одбор ги именува Надзорниот Одбор на Банката со одлука која влегува во сила по добивањето на согласност од Гувернерот на НБРСМ.

Согласно Статутот на Банката мандатот на членовите на Управниот Одбор е 2 години.

При именување на членовите на Управниот Одбор на Банката, Надзорниот Одбор особено ги има во предвид одредбите од законските прописи согласно кои членот на Управниот одбор мора да има шест години успешно работно искуство од областа на финансиите или банкарството односно три години работно искуство како лице со посебни права и одговорности во банка со активности соодветни на банката во која се именува, членот на Управен одбор на Банката да не е член на орган на управување или на надзорен орган на кое било друго трговско друштво освен отстапувањата кои се предвидени со Законот за Банки, да го познава профилот на ризичност на Банката, да ги познава прописите од областа на банкарство и/или финансии, да поседуваат стручни знаења и искуство потребни за независно управување на банката а особено за разбирање на активностите што ги врши банката и на материјалните ризици на кои е изложена, во согласност со правилата за корпоративно управување, да поседуваат чесност, углед, професионалност, способност за организација на работата на Банката, самостојност во оценките и одлучувањето, силен личен интегритет, придржување кон највисоките стандарди на етичко однесување и сл. Членовите на Управниот Одбор на Банката функција ја вршат чесно, независно, непристрасно со постојана грижа за угледот и успешното работење на Банката.

Управниот одбор на Банката согласно Статутот на Банката се состои од 4 (четири) члена, кои се подеднакво одговорни за работењето на Банката и за обврските што ги превзема Банката.

Членовите на Управниот одбор се во редовен работен однос во Банката, и најмалку еден од членовите го познава македонскиот јазик и неговото кирилично писмо и има постојано живеалиште во Р.С. Македонија.

Надзорниот одбор е должен да изврши оценка на соодветноста на членот/кандидатот за член на Управен одбор пред секое именување на нов член, пред преименување и во случај на значајни промени во деловниот модел односно промена во најзначајните производи и услуги што ги нуди

банката коишто и овозможуваат остварување на планираните приходи и на планираниот раст, согласно деловната политика.

Со Политиката за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Управниот одбор се опфатени правилата за начинот на избор на членови на Управниот одбор, следење на нивното работење, дополнителни критериуми за (ре)именување, оценувањето како и нивното разрешување од функцијата член на Управен одбор.

Мандатот на член на Управниот Одбор на Банката може да престане доколку Гувернерот на НБРСМ ја повлече согласноста за именување на член, на основа на негово барање, врз основа на одлука на надлежен орган, Надзорниот Одбор и во други случаи утврдени со закон.

Во случај на престанување на мандатот, привремена спреченост за работа, давање оставка или друго неочекувано отсуство на членот на Управен одбор, на правата или најдоцна втората редовна седница, Надзорниот одбор ќе го разгледа прашањето и ќе превземе соодветни мерки за именување на нов член на Управниот одбор.

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Одборот за ревизија

Надзорниот Одбор на Банката ги именува и разрешува членовите на Одборот за ревизија. Одборот за ревизија на Банката се состои од пет членови, мнозинството членови во одборот за ревизија се од редот на членовите на Надзорниот одбор, а останатите членови се независни членови при што најмалку еден член мора да биде овластен ревизор од Институтот на овластени ревизори на Република Северна Македонија. Членовите на одборот за ревизија од своите редови избираат претседател кој е одговорен за организација на работата на одборот за ревизија.

Мандатот на членовите на Одборот за ревизија е 4 (четири) години со право на повторен ре-избор. Избраните членови на Одборот за ревизија кои се и членови на Надзорниот одбор на Банката, можат да ја вршат функцијата на членови на Одборот за ревизија по добивање на согласност од НБРСМ за членови на Надзорниот одбор на Банката. Независниот член на Одборот за ревизија го именува Надзорниот одбор, а за изборот се известува НБРСМ во рок од 5 дена од денот на изборот. Мандатот на член на Одборот за ревизија на Банката може да престане во следните случаи:

- Со оставка на членот на Одборот за ревизија;
- Со разрешување од страна на Надзорниот одбор на Банката;
- Со истекот на мандатот;
- Со повлекување на согласноста од страна на Гувернерот на НБРСМ, доколку членот на Надзорен одбор не исполнува кој било од условите предвидени во членовите 57, 83 и 88 од Законот за Банки и
- Во други случаи утврдени со Закон

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Одборот за управување со ризици

Согласно Законот за Банки и Статутот на Халк Банка АД Скопје, Одборот за управување со ризици се состои од седум (7) члена. Мандатот на членовите на Одборот за управување со ризици изнесува 2 години.

Членовите на Одборот за управување со ризик ги именува Надзорниот Одбор на Банката. Надзорниот Одбор од редот на членовите на Одборот за управување со ризици назначува Претседател на Одборот. Во случај на отсуство претседателот го заменува другиот член на Управниот одбор. Двајца (2) од членовите на Управниот одбор се членови на Одборот за управување со ризици. Покрај членовите на Управниот одбор, други членови на Одборот за управување со ризици се: Директор на Дирекција за управување со ризици, Директор на Секторот за финансиско управување, планирање и известување, Директор на Секторот за операции и

информациски системи, Директор на Секторот за кредитирање и Директор на Секторот за наплата на ризични побарувања, правна служба и информациска сигурност како член.

Членовите на Одборот за управување со ризици се избирани од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во банката.

Мандатот на член на Одборот за управување со ризици на Банката може да престане на негово барање, врз основа на одлука на надлежен орган, Надзорен Одбор и во други случаи утврдени со закон.

Постапка за избор, именување и разрешување на лицата со посебни права и одговорности

Лицата со посебни права и одговорности ги именува Управниот одбор. Лице со посебни права и одговорности може да биде само лице кое ги исполнува со Закон пропишаните услови.

Лица со посебни права и одговорности кои се именувани од страна на Управниот одбор се:

- Директори на Сектори,
- Директори на самостојни Дирекции,
- Директори на дирекции и
- Директори на филијали.

Лицата со посебни права и одговорности ја организираат, координираат, раководат и се одговорни за работата од нивниот делокруг на работа, утврден со организационата шема, актот за внатрешната организација и систематизација и Договорот за работа.

Мандатот на лицата со посебни права и одговорности именувани од Управниот одбор на Банката е 2 (две) години со можност за повторен избор.

Мандатот на лицата со посебни права и одговорности именувани од Управниот одбор на Банката може да им престане и пред истекот на нивно барање, врз основа на одлука на Управен Одбор и во други случаи утврдени со закон.

Работењето на лицата со посебни права и одговорности е предмет на оценка од страна на Управниот Одбор најмалку еднаш годишно и зависно од истата се одлучува за нивниот понатамошен ангажман, што е посебно регулирано со договорот утврден во Член 67 став 3 од Статутот.

Бројот на лицата со посебни права и одговорности кои се именувани од Управниот одбор кореспондира со организационата шема на банката.

18.3. Критериумите за независност на член на Надзорниот одбор и на Одборот за ревизија

Независните членови на Надзорниот одбор и на Одборот за ревизија на Банката не се вработени односно не се лица со посебни права и одговорности во Банката; не се акционери со квалификувано учество во Банката односно не застапуваат акционер со квалификувано учество во Банката; во последните три години не работеле во друштвото за ревизија кое во тој период вршело ревизија на работењето на Банката и во последните три години, немале материјален интерес или деловен однос со Банката во вредност која просечно годишно надминува 3.000.000 денари.

18.4. Дефинирање на материјалниот интерес и деловниот однос со Банката на органите на управување и надзор и другите органи на Банката

Кредитната изложеност на Банката кон лицата со посебни права и одговорности во Банката за над шест милиони денари ја одобрува Надзорниот Одбор.

Дирекцијата за управување со ризици/Дирекцијата за финансиско управување, планирање и известување до Надзорниот одбор на Банката редовно доставува извештај за вкупна кредитна изложеност кон акционерите на Банката како и извештај за вкупниот износ на одобрени кредити кон лицата со посебни права и одговорности во Банката.

Согласно законските прописи, лицата со посебни права и одговорности редовно на секои шест месеци, даваат изјава за постоење односно непостоење на судир на нивниот личен интерес и

интересот на лицата поврзани со нив со интересот на Банката, а еднаш годишно потпишуваат Изјава за поврзаност со лица со посебни права и одговорности, акционери и кредитокорисници на Банката, што се доставуваат до НБРСМ.

Лицата со посебни права и одговорности не смеат да присуствуваат при разгледувањето и донесувањето на одлуки, да склучуваат договори или да вршат други деловни активности во случај да постои судир меѓу нивниот личен интерес и интересот на Банката. За постоењето на судир на интереси се дава писмена изјава и пред одржување на состанокот за разгледување и донесување на одлуки, склучување на договори или вршење на друга деловна активност. Писмената изјава се доставува до Надзорниот Одбор и до Управниот одбор на Банката и во неа се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на Банката.

18.5. Обврски и одговорности на членовите на Надзорниот и Управниот одбор на Банката Обврските и одговорности на членовите на Надзорен Одбор

Надзорниот одбор ја има крајната одговорност за создавање услови за добро работење и управување на/со банката и за нејзината стабилност. Надзорниот одбор врши надзор над работењето на Управниот одбор, ги одобрува политиките за вршење на финансиски активности и го надгледува нивното спроведување.

Надзорниот одбор е одговорен да обезбеди добро работење, управување и стабилност и ефикасност на Банката и за навремено и точно финансиско известување на НБРСМ.

Согласно законските прописи и Статутот на Банката, Надзорниот одбор ги врши следните активности:

1. ја усвојува деловната политика на Банката и развојниот план;
2. го усвојува финансискиот план на Банката;
3. утврдува предлози на актите што ги донесува Собранието и ги извршува неговите акти;
4. разгледува и одобрува извештаи за работењето на Банката во текот на годината;
5. на Собранието му предлага одлука за употреба и распоредување на остварената добивка, односно за покривање на загубите;
6. усвојува политика за наградување, во согласност со деловната политика, развојниот план, финансискиот план и политиката за избегнување судир на интересите на банката, го следи системот на наградување и врши оценка дали е во согласност со политиката за наградување, културата на ризик и капацитетот за преземање ризици на Банката;
7. донесува и спроведува политика за начинот на избор, следење на работењето и на разрешување на членовите на надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија и управниот одбор;
8. ги разгледува извештаите на супервизорската контрола, други извештаи доставени од НБРСМ, Управата за јавни приходи и други надлежни институции и предлага/превзема мерки и активности за надминување на утврдените неусогласености и слабости;
9. ја организира дирекција за внатрешна ревизија, го именува, го следи работењето и го разрешува директорот на дирекцијата за внатрешна ревизија, го одобрува годишниот план на дирекцијата за внатрешна ревизија, ги усвојува политиката и процедурите за вршење на внатрешна ревизија и го разгледува извештајот на Управниот одбор за поставеноста и ефикасноста на системот на внатрешна контрола;
10. ја усвојува политиката за сигурност на информативниот систем, врши оценка на нејзината адекватност најмалку еднаш годишно од аспект на настанатите промени во организациската структура и промените во информативниот систем во банката и ја следи ефикасноста на процесот за управување со информативниот систем преку анализа на резултатите од тестирањето на воспоставените сигурносни контроли во информативниот систем;
11. ги усвојува политиките за управување со ризици на Банката; врши оценка на системите на управување со ризиците, утврдува краткорочни и долгорочни стратегии за управување со одделните видови ризици на кои е изложена;
12. ги именува и разрешува членовите на Одборот за ревизија;
13. ги именува и разрешува членовите на Управниот одбор;
14. ги именува и разрешува членовите на Одборот за управување со ризици;

15. го следи работењето на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и Директорите на самостојните дирекции со контролна функција;
16. го одобрува предлогот на Управниот одбор за именување и разрешување на Директорите на Дирекцијата за управување со ризици, Дирекцијата за усогласеност со прописи и СППифТ и Дирекцијата за внатрешна контрола;
17. ја одобрува годишната сметка и финансиските извештаи на банката;
18. ги разгледува извештаите на Управниот одбор, врши оценка на работењето на Управниот одбор и предлага евентуално наградување или други мерки за Управниот одбор;
19. ги разгледува извештаите на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија, лицето за контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите и Дирекцијата за внатрешна ревизија;
20. го одобрува стекнувањето на капитални делови и купувањето на хартии од вредност, поголеми од 5% од сопствените средства на Банката, освен купување на хартии од вредност издадени од НБРСМ и од Република Северна Македонија;
21. со посебен акт го определува начинот и условите за издавање на финансиски деривати;
22. одобрува кредитна изложеност кон физички или правни лица или целосна изложеност кон поврзани физички или правни лица од над 20 % од сопствените средства на Банката;
23. ги определува надлежностите и лимитите за кредитните изложености кои се одобруваат во рамките на Кредитниот одбор на Банката и Одборот за управување со ризици;
24. одобрува трансакции со поврзани лица со Банката во износ од над 6.000.000 денари, го разгледува извештајот за трансакции со поврзани лица со Банката како и извештајот за вкупниот износ на одобрени кредити и на другите облици на изложеност на/кон другите вработени во Банката;
25. одлучува за отпис на проблематични побарувања;
26. го одобрува предлогот на Одборот за ревизија за назначување на Друштвото за ревизија и предлогот за раскинување на договорот со друштвото за ревизија и е одговорен за обезбедување на соодветна ревизија;
27. на Собранието му поднесува извештај за работењето;
28. свикува седници на Собранието и го предлага дневниот ред;
29. одобрува издавање на хартии од вредност, освен акции;
30. на Собранието му предлага издавање на акции;
31. одлучува за купување или отуѓување на недвижности, чија висина не го надминува износот од 50% од гарантниот капитал на Банката и го овластува Управниот одбор за нивно спроведување;
32. одлучува за основање на претставништва, филијали и подружници во странство и за вложување во други правни лица во земјата и во странство;
33. се грижи за проектирање на ликвидноста на Банката и презема мерки за нејзино одржување;
34. одлучува за внатрешна организациона поставеност и структура на Банката и нејзина промена (организациона шема) како и за отварање и затварање на филијали, експозитури и други организациони форми на Банката;
35. формира одбори и комисии заради извршување или проучување на одредени прашања од работата на Банката;
36. донесува општи акти за работата на Банката и од работниот однос;
37. одлучува во втор степен по приговори на одлуки од Управниот одбор на Банката и врши преиспитување на сопствените одлуки;
38. назначува и разрешува членови на Кредитниот одбор на Банката;
39. ги разгледува извештаите за реструктурирани побарувања и за побарувања кај кои е извршено продолжување на рокот на достасување;
40. го одобрува предлогот на Управниот одбор за свикување на собрание и дава мислење до Управниот одбор за свикување на собрание по иницијатива на акционерите;
41. го одобрува актот на Управниот одбор со кој се уредува застапувањето и потпишувањето на актите на Банката;
42. ја усвојува политиката за избегнување судир на интересите со која се идентификуваат можните судири на интереси и мерките и активностите за нивно спречување;
43. ја одобрува Програмата за спречување на корупција;
44. го усвојува етичкиот кодекс на Банката;
45. го усвојува Кодексот за корпоративно управување;
46. ја одобрува Политиката за постојано и ефикасно спроведување на контрола на усогласеност на работењето на Банката со прописите;
47. ја одобрува Политиката за објавување на извештаи и податоци од страна на банката;

48. го следи спроведувањето на Правилникот за заштитено внатрешно пријавување и еднаш годишно го разгледува извештајот за заштитено внатрешно пријавување;
49. ги разгледува извештаите за профилот на ризичност на Банката, ги одобрува лимитите на изложеност на одделни видови ризици и одобрува воведување на нови ризици кои имаат значајно влијание врз профилот на ризичност на Банката;
50. го разгледува извештајот за трансакциите со поврзани лица со Банката и износот на одобрени кредити и на други облици на изложеност на/кон лицата со посебни права и одговорности;
51. засновање залог или било какво оптеретување на кој и да е дел од имотот на Банката како обезбедување за каков и да е долг во износ поголем од 250.000 евра;
52. овозможува неограничен пристап до членовите на Надзорниот одбор на банката на Директорите на самостојните дирекции со контролна функција заради известување за значајните слабости, недостатоци или ризици коишто ги идентификувале при вршењето на нивните функции;
53. го утврдува прифатливото ниво на ризик заедно со Управниот одбор;
54. врши и други работи определени со Статутот, другите општи акти на Банката, Законот и подзаконската регулатива што не се во надлежност на Собранието.

Надзорниот одбор е должен да ја оценува соодветноста на интерните акти коишто ги усвоил и да врши нивно редовно ревидирање по предлог на носителите на конкретните интерни акти.

Надзорниот одбор најмалку еднаш годишно врши оцена на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно и за тоа го известува Собранието на Банката.

Обврските и одговорности на членовите на Управен Одбор

Основните обврски и одговорности на Управниот Одбор се раководење, преставување и застапување на Банката, воспоставување на адекватни системи на организација и контрола особено во насока на јасно разграничување на одговорностите на врвниот и средниот менаџмент на банката; екипирање на банката; грижа за континуирана обука на кадарот во Банката; воспоставување на јасно дефинирани линии на известување; делегирање на овластувањата; поделба на одговорностите; дефинирање на протоколот на информации во банката.

Понатаму, Управниот Одбор ги именува и разрешува останатите членови на менаџерскиот тим согласно со Статутот на Банката, ги извршува одлуките на Собранието и на Надзорниот Одбор на Банката и сл.

Согласно законските прописи и Статутот на Банката, Управниот Одбор на Банката ги врши следните активности:

1. Управува со Банката;
2. Ја претставува Банката;
3. Ги извршува Одлуките на Собранието и на Надзорниот Одбор на Банката, односно се грижи за нивно целисходно спроведување;
4. донесува и спроведува политика за начинот на избор, следење на работењето и на разрешување на лица со посебни права и одговорности, освен за членовите на надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија и управниот одбор;
5. Покренува иницијативи и дава предлози за унапредување на работењето на Банката;
6. Именува и разрешува лица со посебни права и одговорности, доколку со Закон или Статутот поинаку не е пропишано;
7. Одлучува по предлог на Надзорниот одбор за преземање соодветни мерки и/или разрешување на Директорите на самостојни дирекции со контролна функција, освен Директорот на Дирекцијата за внатрешна ревизија доколку тие не се придржуваат кон корпоративната култура и вредности, прифатливо ниво на ризици и култура на ризик;
8. Донесува Одлука за прием и престанок на работен однос на вработени во Банката;
9. Донесува Одлука за распоредување или прераспоредување на вработените на одредени работни места во рамките на организационите единици на Банката;
10. Изготвува деловна политика и развоен план на Банката;
11. Изготвува финансиски план на Банката;
12. Изготвува политика на сигурност на информативниот систем на Банката;

13. Изготвува Годишен извештај за работењето на Банката и го доставува до Надзорниот Одбор;
14. Редовно го информира Надзорниот одбор за сите активности и промени во работењето коишто се значајни за надлежностите на Надзорниот одбор;
15. Донесува одлука за закуп на недвижности или опрема за потребите на Банката;
16. Дава согласност за прифаќање на присилно порамнување во стечајна постапка против должници на Банката и за покренување на стечајна постапка против истите;
17. Изготвува етички кодекс на Банката;
18. Одлучува за релокација на филијали, експозитури и други организациони форми на Банката и преиначување на експозитури во филијала и обратно за што на првата наредна седница задолжително го известува Надзорниот Одбор;
19. Предлага основање на претставништва, филијали и подружници во странство;
20. го усвојува извештајот за пописот на средствата и на изворите на средствата;
21. Донесува акти за систематизација во Банката;
22. Врши и е одговорен и за други работи од значење за работењето на Банката, согласно Закон и прописи, освен оние кои се во исклучителна надлежност на другите органи на Банката.

Управниот Одбор на Банката го известува Надзорниот Одбор за своето работење најмалку еднаш квартално.

Информации за членства во други органи на надзор и/или управување на Членовите на надзорниот одбор, Одборот за управување со ризиците, Одборот за ревизија и Управниот одбор

Согласно податоците со кои располага Банката, член на органот Одбор за управување со ризиците г-ѓа Дерја Хамза Сефери која е член на Одборот за ризици е неизвршен член на одборот на директори на Монтенегроберза АД Подгорица и е член на Надзорниот одбор на Халк Осигурување АД Скопје. Членот на Одбор за ревизија г-дин Ненад Рангеловиќ е оснвач/сопственик/управител во Друштво за изнајмување на деловен простор ПРОИНТ ДООЕЛ Скопје, и содружник/управител во следните правни субјекти: Друштво за ревизија, сметководство и консалтинг Н-П-КОНСАЛТИНГ ДООЕЛ Скопје и Друштво за ревизија МАЗАРС Ревизија ДОО Скопје. Членот на Надзорниот одбор Г-дин Осман Арслан е Претседател на Надзорен Одбор во Халк Банка АД Белград, додека Г-ѓа Билјана Ангелова која е независен член во Надзорниот одбор, е назначена на позиција Ректор на Универзитетот Св.Кирил и Методиј, Скопје и е овластено лице во Фондацијата Атанас Близнакоф при Универзитетот Св. Кирил и Методиј Скопје и Фондација Константин Стојанов при Универзитетот Св. Кирил и Методиј Скопје. Г-дин Владимир Давчев кој е член во Одборот за управување со ризици е овластено лице во Здружение на граѓани БАЛКАН ИДЕА Скопје.

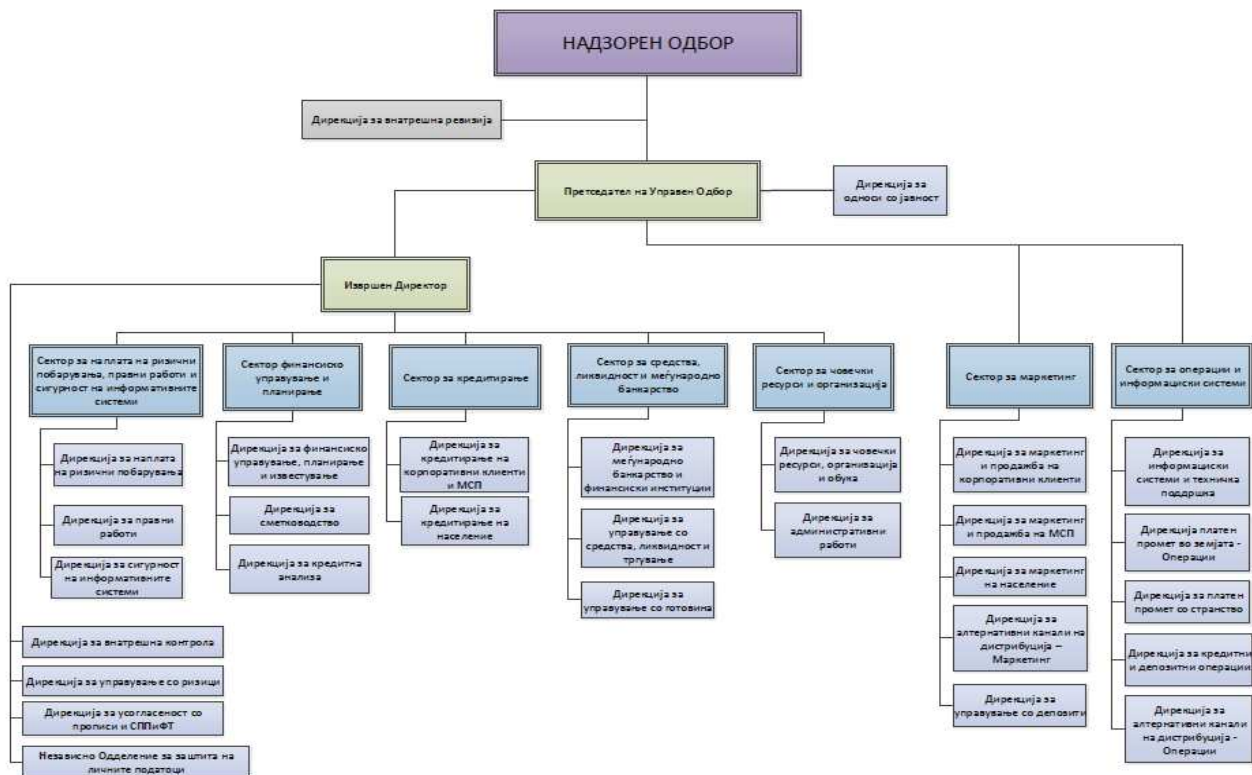
Информации и податоци за организациската структура на Банката

Согласно Статутот на Банката, заради ефикасно извршување на работите, Банката е организирана во организациони делови: сектори, дирекции, одделенија и други организациони форми. Заради вршење на дејности и работи од предметот на работење на Банката надвор од нејзиното седиште, може да се основаат филијали, експозитури и други организациони форми предвидени со акти на Банката.

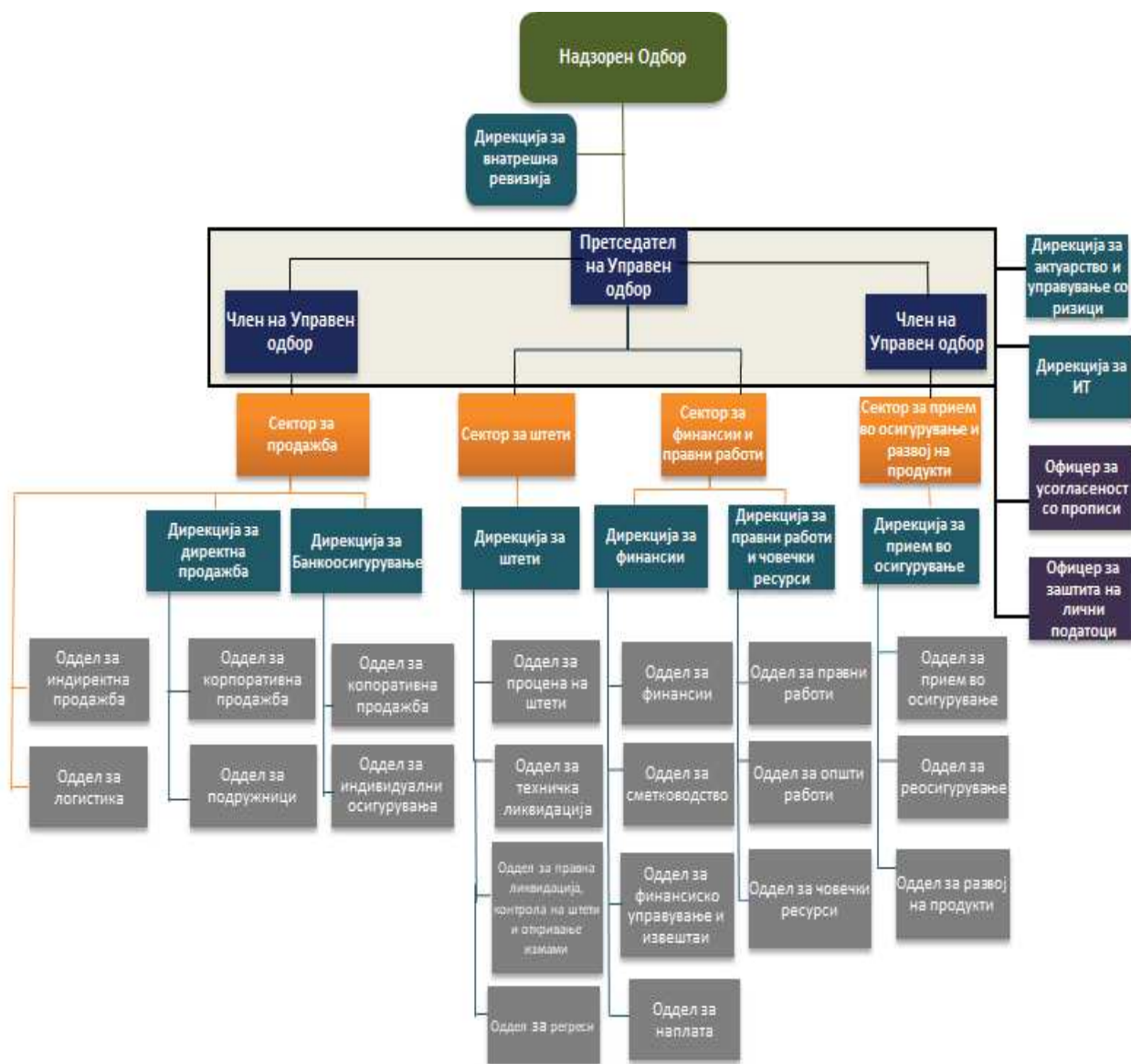
Во моментот Банката има вкупно 45 филијали и експозитури во следните градови: Скопје, Битола, Прилеп, Струмица, Неготино, Свети Николе, Гевгелија, Ресен, Куманово, Гостивар, Штип, Тетово, Охрид, Струга, Кочани, Велес, Кавадарци, Кичево, Радовиш и Дебар.

Организационата шема на Банката како и мрежата на филијали и експозитури е објавена и редовно се ажурира на веб страната на Банката.

Постоечката организациона шема на Банката е дадена во прилог подолу.

Во прилог исто така организационата структура на ХАЛК ОСИГУРУВАЊЕ, кое е во 100% сопственост на ХАЛКБАНК АД Скопје.

Информации и податоци поврзани со примената на Кодексот за корпоративно управување на Банката

Банката со Одлука на Надзорен одбор од 20.09.2018 г. усвои Кодекс на корпоративно управување кој ги опфаќа правилата на управување со Банката и правилата за надзор и управување, а соодветни измени и дополнувања се направени на 17.12.2019 година. Предмет на Кодексот на корпоративно уредување на Банката се постапката на свикување и одржување на Собрание на акционери, соработката меѓу Надзорниот и Управниот одбор, доставувањето на информации и документи од Управниот Одбор до Надзорниот одбор, обврските и одговорностите на Надзорниот одбор, Управниот одбор и другите органи и начинот на нивната работа, критериумите и правилата за именување членови на Надзорниот одбор и за начинот на нивното наградување, критериумите и правилата за именување членови на Управниот одбор на банката, членови на Одборот за ревизија, членови на Одборот за управување со ризиците и на останатите органи во Банката, воспоставување на ефикасни системи на внатрешна контрола како и ефикасно спроведување на функцијата на внатрешната и надворешна ревизија, контрола на усогласеноста на работењето на банката со

прописите, функцијата на интегрирано управување со ризиците и други елементи кои се регулирани со Кодексот.

Во корпоративното управување Банката во целост е усогласена со горенаведените одредби и принципи како и начелата на Кодексот на корпоративно управување и релевантните законски прописи.

Информации и податоци за политиката на Банката за спречување судир на интереси

Банката со Одлука на Надзорниот одбор од 20.09.2018 година има усвоено Политика за избегнување на судир на интереси која ги дава насоките на органите на управување и на вработените за детерминирање на судирот на интереси, начинот на идентификување и негово следење. Со Политиката, се предвидуваат мерки и активности кои се преземаат во случај на постоење судир на интереси.

Лицата со посебни права и одговорности во рамките своите надлежности и одговорности, определени со Законот за Банки, Статутот на Банката, Одлуката за правила за добро корпоративно управување во банка, актот за внатрешна организација и систематизација и Договорот за вработување не смеат да дозволат постоењето на судир на интереси да влијае врз вршењето на нивните одговорности.

Согласно Законот за Банките, Лицата со посебни права и одговорности редовно, на секои шест месеци доставуваат писмена изјава за постоење или непостоење судир на нивниот личен интерес со интересот на Банката.

При извршување на своите надлежности и одговорности, Лицата со посебни права и одговорности потребно е да обезбедат сигурно и стабилно управување со Банката.

Лицата со посебни права и одговорности не смеат да присуствуваат при разгледувањето и донесувањето на одлуки, да склучуваат договори или да вршат други деловни активности во случај да постои судир меѓу нивниот личен интерес и интересот на Банката. За постоењето на судир на интереси се дава писмена изјава и пред одржување на состанокот за разгледување и донесување на одлуки, склучување на договори или вршење на друга деловна активност.

Писмената изјава се доставува до Надзорниот Одбор и до Управниот одбор на Банката и во неа се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на Банката. Надлежниот орган е должен да ги испита околностите и да донесе одлука во рамките на своите надлежности по поднесената изјава и доколку е потребно до повисокиот орган да поднесе предлог за донесување на одлука.

Информации и податоци за спроведување на Политиката на наградување на Банката

Политиката на наградување на Халкбанк АД Скопје претставува клучна алка во целокупниот систем на добро корпоративно управување како сегмент кој дава рамки за овозможување на праведно и транспарентно наградување на вработените, пренесување на чувството на вредност и ценетост од организацијата кон вработените и дел од системот за мотивација и задржување на кадарот во Банката.

Целта на Политиката е да ги утврди надоместоците на вработените адекватно на комплексноста на работното место, потребните знаења и вештини и да ги одреди правилата за варијабилните надоместоци на вработените како награда и вреднување на постигнатите резултати, вложениот труд и ангажман. Целокупниот систем на фиксен, варијабилен и други надоместоци, исто така има за цел да овозможи конкурентна позиција на Банката на пазарот на труд, да ја подобри нејзината атрактивност како работодавач, да ја стави во подобра позиција за аквизиција на квалитетен кадар,

но истовремено да овозможи солидна мотивација на човечкиот капитал што би резултирало со конкурентна и резултатски ориентирана работна средина како и тенденција за намалување на флукуацијата на кадарот.

Политиката на наградување е заснована на Одлуката за правилата за добро корпоративно управување, Упатствата на европското надзорно тело за банкарство за политиките за правични примања како и генералните принципи кои произлегуваат од Политиката за наградување на ХАЛК БАНКАСИ АШ Турција како мнозински акционер на ХАЛКБАНК АД Скопје.

Во согласност со Одлуката за правилата за добро корпоративно управување, Политиката за наградување беше предмет на разгледување од страна на Одборот за управување со ризиците и беше утврдено дека системот за наградување кој е дефиниран во Политиката за наградување не ја загрозува солвентната, ликвидносната и профитабилната позиција на Банката.

Над системот за наградување и Политиката за наградување на Банката и во 2024 година беше спроведена ревизија од страна на Дирекцијата за внатрешна ревизија со цел утврдување на усогласеноста и неговата правилна примена.

Во однос на надоместоците, Политиката ги дефинира на следниов начин:

Фиксен дел – претставуваат надоместоците кои ги добива поединечно лице чишто услови за исплата и за определување на нивната висина зависат од претходно утврдени критериуми и не зависат од успешноста во работењето. Како фиксен дел од вкупниот надоместок се сметаат и сите надоместоци коишто се задолжителни, согласно со закон.

Варијабилен дел се подразбираат сите надоместоци коишто не се сметаат за фиксен дел од надоместокот, односно зависат од успешноста во работењето односно бруто исплати за деловна успешност, награди поврзани со резултати постигнати од промоции и продажба на одрдени производи или услуги согласно активни кампањи, категоризација и сл.

Во текот на 2023 година се направени следниве исплати на фиксен и варијабилен надоместок прикажани во бруто износ.

ПОДАТОЦИ ЗА ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ СОГЛАСНО ПОЛИТИКАТА ЗА НАГРАДУВАЊЕ							
Структура на лица (групи)	Фиксен дел		Варијабилен дел		Вкупно		Сооднос фиксен/ варијабилен дел
	Износ	бр. на лица	Износ	бр. на лица	Износ	бр. на лица	
Надзорен одбор	6.665.214*	6**	-	-	6.665.214*	6**	1:1
Одбор за ревизија	82.109	1	-	-	82.109	1	1:1
Управен одбор	27.381.285	4	4.450.124	4	31.831.409	4	6,2:1
Останати лица со посебни права и одговорности	169.938.568	76	27.616.621	76	197.555.189	76	6,2:1
Останати вработени	606.134.337	733	91.948.951	578	698.083.288	733	6,6:1
Вкупно	810.201.513	821	124.015.696	658	934.217.209	821	6,5:1

*Износот ја опфаќа состојбата на надоместоците на сите членови на Надзорен Одбор кои имале активен мандат во текот на цела 2023 година.

** Заклучно со 02.10.2023 истечен е мандатот на еден член на Надзорниот Одбор, и бројот на членови на Надзорниот одбор од 7 члена, со истекување на мандатот на едниот од членовите, заклучно со 31.12.2023 брои 6 члена

Структура на лица по износ	Фиксен дел	Бр. на лица	Варијабилен дел	Бр. на лица	Вкупно	Бр. на лица
	Од 0 до 500.000 ден	145	Под 90.000 ден	18	Од 0 до 500.000 ден	135
	500.001 - 1.000.000 ден	344	90.001 - 180.000 ден	385	Од 500.001 до 1.500.000 ден	510
	Над 1.000.000 ден	324	Над 180.000 ден	255	Над 1.500.000 ден	168
Вкупно		813		658		813

Структура на лица по износ	Фиксен дел	%	Варијабилен дел	%	Вкупно	%
	Од 0 до 500.000 ден	17,84	Под 90.000 ден	2,74	Од 0 до 500.000 ден	16,19
	500.001 - 1.000.000 ден	42,31	90.001 - 180.000 ден	58,51	Од 500.001 до 1.500.000 ден	72,0
	Над 1.000.000 ден	39,85	Над 180.000 ден	38,75	Над 1.500.000 ден	11,79
Вкупно		100,00		100,00		100,00

Информации за користење на услуги од надворешни лица коишто се значајни за целокупното работење на Банката

Согласно *Одлуката за управување со ризиците* на НБРМ, Банката има пишана Политика за користење услуги од надворешни лица, и поврзани документи со неа како што се: Процедура за оценка на добавувачи, Процедура за управување со трети страни, Деловодник за работа на комисијата за користење на услуги од надворешни лица и др.

Политиката и процедурите за управување со ризикот од користење на услуги од надворешни лица (аутсорсинг) претставува документ со кој се регулира следењето и контролата на изложеноста на Банката на ризикот од аутсорсинг, односно активно управување со истиот, со цел намалување на овој ризик на прифатливо ниво кое може да се контролира и што ќе и овозможи на Банката зголемување на профитот, а истовремено намалување на ризикот. Политиката ги дефинира методите и начините на следење и контролирање на ризиците од користење услуги од надворешни лица, процената на ризикот од аутсорсинг, организационата поставеност на Банката и соодветните одговорности во оваа област.

Согласно со Договорот за соработка помеѓу АД Пошта на Северна Македонија и Халкбанк АД Скопје Банката користи друштво за помошни услуги коешто обработува финансиски трансакции или чува податоци за главната банкарска апликација.

Со Договорот за соработка помеѓу АД Пошта на Северна Македонија и Халкбанк АД Скопје се реализираат следниве услуги:

Готовински платен промет за физички и правни лица за интерни и екстерни плаќања кој е во целост воведен, овозможувајќи ги следните услуги:

Готовински трансакции - УПЛАТА

- Образец ПП10 – наплата на сметки [фактури-режиски трошоци-резиденти];
- Образец ПП10 - физички лица [случајни минувачи-резиденти] како инструмент се користи за плаќање на обврски од страна на физички лица кои не вршат регистрирана дејност, за уплата на готови пари во полза на;
 - сопствена сметка во ХАЛКБАНК АД Скопје,
 - сопствена сметка во друга Банка,
 - туѓа сметка на физичко/правно лице во ХАЛКБАНК АД Скопје,
 - туѓа сметка на физичко/правно лице во друга Банка,
- Образец ПП50 - физички лица [случајни минувачи-резиденти/нерезиденти] како инструмент се користи за наплата на јавни приходи од страна на физички лица резиденти/нерезиденти кои не вршат регистрирана дејност.

Образец ПП10 – за правни лица-резиденти се користи за уплата во готово на сопствена сметка од дневен пазар, поврат на средства на сопствена сметка и други уплати за неспомнати трошоци.

Готовински трансакции – ИСПЛАТА

Налог за исплата на готовина (образец ПП40) - за правни и физички лица [резиденти], како инструмент се користи за:

- исплата на готовина од сопствена сметка во ХАЛКБАНК А.Д. Скопје на правни лица;
- исплата на готовина од сопствена сметка во ХАЛКБАНК А.Д. Скопје на физички лица и пензии преку Пошта на домашна адреса;

Безготовинскиот платен промет за физички и правни лица за интерни и екстерни плаќања е во целост воведен овозможени се следните услуги:

- Образец ПП30 – за правни и физички лица [резиденти];
- Образец ПП50 – за правни и физички лица [резиденти];
- Образец ПП53 – за правни и физички лица [резиденти];

Во делот на други услуги според Договорот воведени се следните услуги:

- ИСПЛАТА НА ПЕНЗИЈА И СОЦИЈАЛНИ ПРАВА НА ДОМАШНА АДРЕСА;
- УПЛАТА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ И РЕЖИСКИ ТРОШОЦИ СО ПЛАТЕЖНА КАРТИЧКА – физички лица;

Внатрешната ревизија на активностите за управувањето со ризикот од користење на услуги од надворешни лица се врши согласно годишниот план на Дирекцијата за внатрешна ревизија.

Д-р Билал Суџубаши
Главен Извршен

Директор

Д-р Беркан Имери
Извршен Директор

A handwritten signature in blue ink, corresponding to the name Dr. Berkan Imiri.

Г-дин Турхан Адеми
Извршен Директор

A handwritten signature in blue ink, corresponding to the name Mr. Turhan Ademi.

Г-дин Александар Иљов
Извршен Директор

A handwritten signature in blue ink, corresponding to the name Mr. Aleksandar Iljov.